

Zivot

KULTURNÉ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
AUGUST ♦ SRPEN ♦ SIERPIEŃ 1971 ♦ CENA 1 ZL.

8.

Darmo by sa vám páčil vyšší človek, ktorému nedosahujete ani po pás, alebo naopak muž, ktorého prevyšujete o hlavu: musíte sa ho vzdať. Vždy by ste mali hľadiť na to, aby váš partner bol vám aj výšou úmerný. Keď si nízky človek vyberá vysokú ženu, istotne to robí preto, aby sa zbalil svojho komplexu. Psychicky je však lepšie, ak sa muž cíti byť silnejší a vari aj o kúsok vyšší ako jeho slabá polovička.

**POZOR
NA VÝŠKOVÝ RODZIEL**

VYTVORTE ATMOSFÉRU NAPÄTIA

Keby ste mali záujem o to, ako poblázní svojho partnera, spomeňte si na techniku, ktorú používam vo svojich filmoch. Napríklad: budúci vrah nasype arzén do jedla, ktoré si už dobrá starenka naložila na tanier. Diváci v kine to vidia, ale starenka nič netuší, práve si naberie kašu na lyžicu, lyžicu dviha k ústam — ale

práve zhasnú elektrinu. Potom, keď sa už rozsvieti, zasa si sadne k stolu, naberie jedlo, ale zazvoní telefón. Starenka vstáva, ide k telefónu a zhovára sa so svojím vnukom, ktorý jej oznamuje, že sa práve chystá prísť po ňu. Napätie sa zvýšuje. Nuž a to je tá atmosféra, ktorá by aj vás mala z času na čas obklopovať.

ak

**NIE STE
JEHO TYP**

Uvedomte si, že sa nemôžete páčiť každému mužovi. Koľko mužov, toľko predstáv o ideálnej žene. Ak nie ste jeho typ, mûdrejšie bude nájsť si partnera, ktorému sa páčite bez výhrad.

Pri výbere šiat budte zvlášť opatrne. Každá žena môže byť príťažlivá a každá má na to iný spôsob. Ale odhalovali hoci aj svoje prednosti, myslím, nepatrí k najlepšiemu. Nič, čo možno vidieť, nemôže byť tajomné alebo vzrušujúce. Odhalené telo níči akúkoľvek mystérióznosť, zadúša zvedavosť mužov, aká je žena, keď je v rúchu Evinom... Deväťdesať percent žien, ktoré vyzerajú chladne, sú právym vulkánom, ale obliekajú sa triezvo a nelákajú svojich partnerov nahotou.

Buďte osobnosťou a nie bábkou, ktorá sa podobá manekýnkam a tuctovým figurinám výkladov. V tom je vaša sila.

**NENOSTE
MINI**

NEBUĎTE PRÍLIŠ ÚPRIMNÁ

To platí rovnako pre každého, ak ide o chyby a nesprávnosť partnera. V tých prípadoch je totiž pravda rovnako horká. Malá lož je oveľa priateľnejšia. Nie je mûdre byť ani príliš veľkodusný. Dobrota a úprimnosť patria medzi chyby, pretože ich ľahko môžno zneužiť. Aj proti vám.

AK STE JEHO TYP

Ani vtedy sa neusilujte povedať mu príliš skoro svoje áno. Hádam len vtedy, ak vás chce zaviesť k matrikárovi. Keď som sa v roku 1926 ženil, do poslednej chvíle som sa tváril, že nechcem ani

počuť o manželstve. Ešte deň pre sobášom som tvrdil svojej neveste: Neboj sa, keby som zajtra neprišiel, pridem inokedy! Meškal som len dve hodiny a ona zatiaľ stačila trikrát omdliť od neistoty, či vôbec pridem...

CHVÁL'TE MUŽOV

Filmový režisér je známy ako majster úžasu a hrôzy. Má zvláštnu umeleckú schopnosť zaraďovaním filmových záberov zvyšovať napätie a dosiahnuť, aby filmoví diváci upadli do vytrženia. Každý, no najmä ženy, by sa mal učiť umenie, ako sa pre iných urobíť príťažlivým a tajomným. Stačí zachovávať základné pravidlá, ktoré určili a širšie vysvetlili pán Hitchcock, keď hovorí, že každá žena môže vzbudzovať úžas.

alfred

ITCHCOCK

Neprejavte mužovi, že sa vám páči. Dovoľte mu, aby ostal vo svojom živle dobyvateľa a mohol prekonáť mnohé prekážky, ktoré vás získa. Tým viac si bude ceniť víťazstvo.

K NOVÝM OBZOROM

21. JÚLA T. R. SA V KATOVICIACH STRETLI ÚČASTNÍCI ZLETU MŁAДЕZE S VEDÚCIMI ČINITEĽMI STRANY A VLÁDY. NA SNÍMKE: KROJOVANÉ DIEVČATA VEDÚ NA STRETNUTIE PRVÉHO TAJOMníKA ÚV PZRS EDWARDA GIEREKA

Foto: CAF

Medzi 33 európskymi krajinami Československo je na 13 mieste čo sa týka rozlohy. Podľa posledného všeobecného sčítania ľudu (v decembri 1970) Československo má približne 14,4 mil. občanov, čo umiestňuje ČSSR na desiatom mieste v Európe. Z tohto počtu vyše 4,5 mil. býva na Slovensku. V porovnaní so sčítaním ľudu, ktoré bolo 1961 počet obyvateľstva na Slovensku stúpol o 369 tis. Týmto na Slovensku zaznamenali 60% celého prírodného prírastku ČSSR. Podľa posledného sčítania ľudu sa zistilo, že v Českej republike príslušníci národnostných menšíni

politike politickej a hospodárskej stabilizácie štátnej plán bol prekročený a národný dôchodok stúpol o 5%. Ešte lepšie výsledky dosiahli tento rok. Priemyselná výroba iba v prvom štvrtroku bola o 9,6% vyššia ako v tom istom období minulého roku a o 3,7% vyššia ako plánovaná. Priemerná mzda čini dnes viac ako dva tisíce korún a je presne o 1/3 vyššia ako pred piatimi rokmi.

Vďaka rastu produktivity práce a v opretí o dobré výsledky dosiahnuté v priemysle federálnej vlády prededávnom znížila ceny asi troch tisícov výrobkov, čo dá obyvateľstvu do konca roku asi 1,4 mld Kčs. Zaznamenali aj značný rast polnohospodárskej výroby a čo je nesmerne dôležité — chovu. ČSSR patrí medzi krajiny, ktoré majú jeden z najvyšších ukazovateľov spotreby mäsa a udeľujú a neustupujú najrozvinutejším krajinám sveta. Zatial sa mäso dováza, v značnej miere za devízy, ale robia všetko, aby už koncom tejto päťročnice Československo v dodávkach mäsa bolo sebestačné. Industrializácia krajiny narušila vekovú štruktúru na vidieku. Odchod mladých a zostarnutie deťiny zmenili aj tradične formy zabezpečovania deťmi existencie starých roľníkov. Dnes toto zabezpečenie sa finančne zo štátneho rozpočtu vo forme dôchodkového poistenia, v súhlase so sociálnou politikou.

Skoro sedem mil. ľudí zo 14 miliónov obyvateľstva pracuje v národnom hospodárstve, z toho asi dva milióny na Slovensku. Okolo 3,5 mil. osôb pracuje v priemysle a 1,2 mil. v polnohospodárstve. Viac ako 600 000 zamestnaných je v dôchodkovom veku. Veľmi vysoké je percento zamestnanosti žien, ktoré dnes čini viac ako 46% celku zamestnaných. Minulý rok prirastok zamestnanosti žien na Slovensku činil až 60 — 70%. Avšak nedostatok pracovných sôl je mimoriadne cititelný. Dlhšie ako u nás materské dovolenky, dobre rozvinutá sieť jasli a školiek, ako aj obchodnej siete uľahčujú pracujúcim ženám vedenie domácnosti. Rastúce vybavenie domácností mechanickým náradím je tiež pomocou.

Ceskoslovensko je tretím najväčším portským obchodným partnerom. V minulých rokoch hodnota vzájomnej výmeny prekročila 9,5 miliardy devízových zlôtých. V nasledujúcej päťročnici prekročí 13,5 miliardy devízových zlôtých.

činila 5,3% obyvateľstva a v Slovenskej republike až 14%. 309 000 Slovákov žije v Čechách. Poľská národnostná menšina v ČSSR počíta vyše 65 tis. osôb, z ktorých okolo 58 tis. žije v Severomoravskom kraji (v okresoch Karviná a Frýdek-Místek). Poliaci pracujú predovšetkým ako baníci, hutníci a rolníci-družstevníci. Pomerne veľký počet je aj pracujúcej inteligencie, najmä technickej. Poľská národnostná menšina v ČSSR má veľmi aktívnu organizáciu — Polski Związek Kulturalno-Oświatowy, ktorý zoskupuje vo svojich radoch asi 21 tis. členov.

Viac ako 75% národného dôchodku v ČSSR vytvára priemysel a stavebnictvo, poľnohospodárstvo dáva iba 11%. Minulý rok vďaka

optimizmu a viera v budúlosť, radosť z dosiahnutých výsledkov a vlastenecká pripravenosť na nové pracovné úlohy nad dynamickým a harmonickým rozvojom vlasti budúcej socializmus i zdarom poľského ľudu — toto bol hlavný akcent tohorečných osláv sviatku obrodenia Poľska. Tento sviatok sme oslavovali v ovzduší, ktoré stvorilo 7. a 8. plénium ÚV PZRS pre konzistentné významné zmeny v priebehu posledných mesiacov, v politickom, spoločenskom a hospodárskom živote.

Tento proces nie je uzavretý, nadalej sa rozvíja a nadal prehľubuje. Mal by zasiahnuť celý spoločensko-hospodársky organizmus našej krajiny a zahrnuť všetky jeho stupne, aby odhalil rezervy myšlienok a prostriedkov, odstránil staré zvyky, pasivitu, ľahotajnosť, byrokratizmus a pohodlnosť. Toto prikazom našich dní je skutočné vlastenectvo — kvalifikácie a činy hospodárov a občanov v každodennej práci, ale predovšetkým pohľad do budúnosti a doháňanie tempa premen v živote našej krajiny.

Program vytýčený novým vedením strany a vlády, ktorý spája všetky vrstvy národa a upevňuje jeho spojitosť angažuje všetkých občanov našej krajiny, všetkých straníkov a nestraničkov, veriacich a neveriacich, všetky národnostné menšiny spôsobil, že toto 27. výročie vyhlásenia manifestu PKWN a zrodu ľudového Poľska sme oslavovali v ovzduší prehľubujúcej sa osobnej spoluzodpovednosti za ďalšie osudy národa a štátu. V tomto ovzduší spoločnej stárostlivosti a spoluzodpovednosti patričný obsah dosťal pojmy: „my“ a „naše“.

Hrdi na výsledky, ktoré násobia bohatstvá krajiny a na lepšie menia náš život i zjednávajú jej uznanie

PREVRATY A BOJE

Za posledný mesiac na Blízkom východe a v Afrike zaznamenali väzne rozpory. V Maroku 10. júla t.r. uskutočnil pokus zvrhnúť kráľa Hasana II., avšak kráľovské vojská potlačili povstanie. Vodcov štátneho prevratu popravili. Jordánsky kráľ Husajn II. osobne pršiel do Maroka, aby blahoželal Hasanovi.

Dňa 15.7. t.r. na príkaz Husajna jordánska kráľovská armáda začala likvidáciu palestínskeho odboja. Tvrď postup jordánskej armády proti Palestíncom vylatal v arabskom svete prudkú kritiku. Irak zatvoril pre Jordánsko svoj vzdušný priestor a hranice pre jordánske vojenské operácie proti Palestíncom. Kráľ Husajn jednostranne vypovedal káhirské a ammánske dohody a

SPOLEČNÝ VÝZKUM

Během 21. zasedání koordinace komise pro vědecké a technické výzkumy RVHP, které se konalo minulého měsíce ve Varšavě, bylo podepsána dohoda podle níž Bulharsko, NDR, Polsko a Sovětský svaz budou společně provádět chemické, biologické a fyzické průzkumy moří a oceánů.

ZASADALO PLÉNUM ÚV KSČS

Dňa 25. júla t.r. v Kralove zasadalo plenum Ústredného výboru Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Predmetom rokovania boli: správa predsedníctva ÚV o plnení úloh uložených uznesením 4. zjazdu KSČS; správa predsedníctva ÚV o finančnom rozpočte Spoločnosti pre rok 1971 a schválenie bilancie za prvy polrok 1971; schválenie návrhu finančného rozpočtu Spoločnosti na budúci rok; schválenie rámcového programu osláv 25. výročia založenia Spoločnosti, ktoré sa budú konať na bu-

dúci rok; schválenie programu kultúrnej činnosti KSČS na druhý polrok 1971 a správa predsedníctva ÚV o kultúrnej spolupráci medzi Spoločnosťou a Maticou slovenskou i inými kultúrnymi ustanoviznami na Slovensku.

Deň predtým t.j. 24. júla t.r. zasadala Hlavná revízna komisia, ktorá svoje návrhy a priponienky predložila plenu ÚV KSČS.

Správu z rokovania pléna a jeho uznesenia i návrhy HRK uverejnime v budúcom čísle.

Československá mozaika

činila 5,3% obyvateľstva a v Slovenskej republike až 14%. 309 000 Slovákov žije v Čechách. Poľská národnostná menšina v ČSSR počíta vyše 65 tis. osôb, z ktorých okolo 58 tis. žije v Severomoravskom kraji (v okresoch Karviná a Frýdek-Místek). Poliaci pracujú predovšetkým ako baníci, hutníci a rolníci-družstevníci. Pomerne veľký počet je aj pracujúcej inteligencie, najmä technickej. Poľská národnostná menšina v ČSSR má veľmi aktívnu organizáciu — Polski Związek Kulturalno-Oświatowy, ktorý zoskupuje vo svojich radoch asi 21 tis. členov.

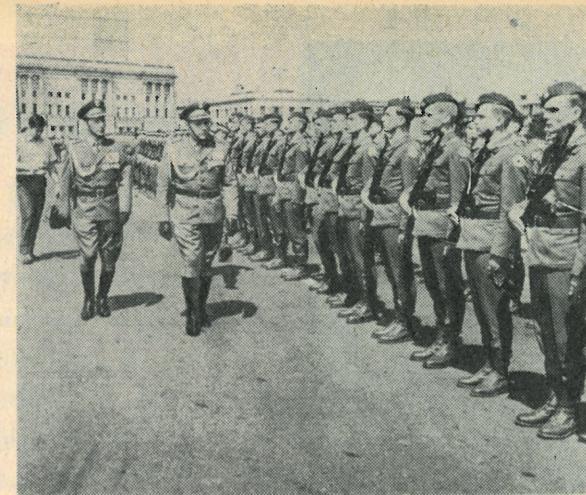
Viac ako 75% národného dôchodku v ČSSR vytvára priemysel a stavebnictvo, poľnohospodárstvo dáva iba 11%. Minulý rok vďaka

a priateľstvo socialistického spoločenstva a autoritu iných národov, s účtom myslíme na minulosť a súčasne vyvodíme tvorivé uzávery z analýzy skúsenosti čias vzdialených a najbližších.

Mimoriadnym akcentom júlového sviatku bola veľká ideo-politická manifestácia mládeže, ktorá zhromaždila v zletovom mestečku pri Katoviciach 5 100 delegátov z celého Poľska — predstaviteľov mládeže, ktorá svojou angažovanosťou, postojom a usilovnosťou v učení, v práci a v spoločenskej činnosti dáva príklady aktivnej spoluúčasti v násobení úsilia pre ďalší rozvoj našej krajiny, pre čo najlepšiu pripravenosť na budúce pracovné a spoločenské povinnosti. S celou poľskou mládežou, bez žiadnych rozdielov v právach a povinnostach, v tejto spoluúčasti na stváriňovaní našich perspektív a rozvoja sa nachádza mládež pôvodom z našich národnostných menší. Táto mládež je pevnou súčasťou celého pokolenia mladých, vzdelaných, a ctižadostivých, pokolenia ktoré rozhodne o tvári našich mest a dedín o 10 alebo 15 rokov v prebiehajúcich vtedy procesoch zvyšovania blahobytu, kultúry a civilizačnej úrovne. Tomuto pokoleniu mladých boli adresované slová strany obsiahnuté v prejave Edwarda Gierka na veľkej manifestácii v Katoviciach, ktorý poznáme z priamych relácií. Pripomeňme na tomto mieste jednú výpoved' prvého tajomníka ÚV PZRS: „...Ste budúcnosť nášho národa. Je to pravda! Práve vy dosiahnete úplnok života v období, ktorého obzory sa iba rysujú. Z mnohých hľadísk tento čas bude iný ako súčasný, prinesie iné problémy a predloží nové úlohy, ktoré budete musieť zvládnuť. Preto vám vrele želáme, aby ste ziskali prípravu zodpovedajúcu novým podmienkam a požiadavkam pre kontinuitu osudov poľského národa a socialistického zriadenia. ...Otvorene vám hovoríme, — povedal E. Gerek — a s celým presvedčením: ste pokolením veľkej príležitosti pre Poľsko. Využitie tejto príležitosti je vašou vlasteneckou povinnosťou.“ Tejto mládeži sú adresované aj slová výzvy účastníkov zletu, ktorú uverejňujeme vedľa.

Ako vo farebnom filme prehľadali sa pred nami oslavu júlového sviatku. Zúčastňovali sme sa týchto udalostí, pozorne sme sledovali správy o nich v tlači, rozhlase a televízii. Sú dôležitým činiteľom v našej každodennej práci.

Adam Chalupec

22. JÚLA T.R. PRI HROBE NEZNÁMEHO VOJAKA STALI ČESTNÚ STRÁZ VOJACÍ VŠETKÝCH DRUHOV ZBRANI POESKEJ ARMÁDY

Foto: CAF

ZA KRÁSNEHO POČASIA UPLYNUL VO VARSAVE ŠTÁTNY SVIATOK PER. MNOHÍ VARSAVANIA ISLI DO BIELANSKEHO LESIKA, KDE VYSTUPOVAL SÚBOR PIESNI A TANCOV ZYWIEC

Foto: CAF

Zapał - młodość - siły Ojczyźnie i Partii

APEL

DO MŁODZIEŻY POLSKIEJ!

MY, PRZEDSTAWICIELE MŁODYCH ROBOTNIKÓW, ROLNIKÓW, INTELIGENCJI, UCZNIÓW, STUDENTÓW I ŻOŁNIERZY, ZEBRANI NA ZLOCIE PRZODOWNIKÓW PRACY I NAUKI, ZWRACAMY SIĘ W DNIU ŚWIĘTA LUDOWEJ OJCZYZNY Z GORĄCYM WEZWANIEM: ZWIĘKSZAJMY NASZ WYSIĘŁEK NA RZECZ DALSZEGO POSTĘPU, NOWOCZESNOŚCI, DOBROBYTU I SILE NASZEGO KRAJU.

OJCZYZNA OCZEKAJE OD NAS RZETELNEJ PRACY I NAUKI, TWÓRCZEJ MYŚLI, GOSPODARNOŚCI, INICJATYWY I DYSCYPLINY SPOŁECZNEJ.

STAŃMY WIĘC WSZYSYSCY DO MŁODZIEŻOWEGO CZYNU PRZED VI ZJAZDEM PARTII.

WSZYSYSCY RAZEM, RAMIE PRZY RAMIENIU, WRAZ Z CAŁYM NARÓDEM POLSKIM, POD PRZEWODNICTWEM NASZEJ PARTII — POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOT-

NICZEJ, BUDUJEMY WSPÓLNY DOM OJCZYSTY — POLSKĘ SOCjalistyczną.

MŁODZI ROBOTNICY, ROLNICY, TECHNICY I INŻYNIEROWIE ROZWIJAJMY PRODUKCJĘ, KTÓRA POMNAZA SIĘ GOSPODARCZĄ NASZEGO KRAJU.

STUDENCI I UCZNIOWIE, ZDOBWAJMY WIEDZĘ, PRZYGOTOWUJMY SIĘ DO PRZYSZEJ PRACY ZAWODOWEJ.

ŻOŁNIERZE, RZETELNYM WYKONANIEM SWOICH OBOWIĄZKÓW, UMACNIAJMY OBRONNOŚĆ LUDOWEJ OJCZYZNY.

MŁODZI POLACY!
BĄDŹMY ZAWSZE TAM, GDZIE POTRZEBNA JEST PRACA, WIEDZA, AMBICJA I ENERGIA!

NASZE SERCA, MYŚLI, CZYNY — POLSCHE LUDOWE!

UCZESTNICY ZLOTU
MŁODYCH PRZODOWNIKÓW PRACY
I NAUKI

pokračoval v bojoch. V kritickej situácii fedají boli prinútení prestúpiť hranice a odchádzat do Sýrie, Iraku a dokonca mnohí upustovali na okupované územie, kde padli do rúk izraelských nepriateľov. Kráľ Husajn využíva svoju armádu pre boj s Palestíncami namiesto toho, aby bojoval proti spoločnému nepriateľovi arabských krajín — Izraelu.

19. T. tr. došlo k prevratu v Sudane. V Chartáre oznamili, že zatkli vodcu Sudanu Nimajriho. Avšak už 22. júla gen. Nimajri sa opäť vrátil k moci. V Sudane začali represálie proti vodcom povstania, mnohí boli zatknutí, odsúdení a popravení. Podľa umidurmanskej rozhlasu pokračuje zatýkanie komunistov a lavičiarov, ktorí boli podpredsedom Svetovej odborovej organizácie a nositeľom Leninovej ceny Za upevňovanie mieru medzi národmi.

ALŽÍRSKO

„Vyhral jsem naftovou válku a nyní mohu jít na dovolenou“ — prohlásil president Bumedien ná recepcii uspořádané pri priležitosti 9. výročia nezávislosti Alžírska. Francouzsko-alžírsky spor o naftu bol zakončený podepsáním dohody, ktorá je veľkým úspešcom Alžírska. Pokud jde o cenu nafty a odškodovanie francouzským společnostem za znárodněny majetek (v únoru letošného roku) Alžírsko souhlasilo pouze s nepatrými ústupky, kdežto Francouzové akceptovali alžírské kroky a prestali bojkotovať alžírsku naftu. Soudí se, že podepsání dohody umožní návrat k bližšiemu francouzsko-alžírskému spolupráci za nových podmínek, ktoré jsou pro Alžírsko mnohem výhodnejšie.

VDEČNOST PRESIDENTA

„Nixon obdržel od osob, jež jmenoval velvyslanci, 300 000 dolárov“ — značí nadpis článku v americkom denniku International Herald Tribune, v némž jsou informace Občanské výzkumné fundacie. Odměňovaní osob, ktoré zvýšili volební fond značnými finančními príspěvkami, je v Spojených státech politickou zvyklosťou. Rada dňových prezidentov se tímto způsobem odměnila svým finančním protektorům. Nixonovi příznivci, kteří nešetřili peněži při jeho volební kampani v roce 1968, plní dnes funkce velvyslanců Spojených států.

VELKÁ BRITÁNIE

Ve Velké Británii nastoupilo vysoké zvýšení cen potravin — nejvyšší od sedmnácti let, to jest od okamžiku, kdy byly zrušeny potravinové lístky. Za jedenáct měsíců vlády konzervativů ceny šly vzhůru až o 10,4 procenta. Průměrná anglická rodina musí tedy za potraviny, které v minulém roce kupovala za 10 funtů, platit nyní 11 funtů. Pouze za jeden měsíc — od poloviny dubna do poloviny května — ceny vzrostly téměř o 2 procenta. Takový vzrůst cen nebyl zaznamenán během celého uplynulého desetiletí.

Podle minění tisku to působí velmi negativně na náladu britské veřejnosti. Odráží se to i v náladě parlamentu. Diskuse v dolní sněmovně na téma cen a dalších hospodářských problémů byla velmi bouřlivá. Jeden z předáků strany práce prohlásil, že značné rozdíly inflace, již

dopraví nezaměstnanost, „zavedly stát do krizové situace třicátých let“. S kritickými projevy vystoupili nejenom labouristé, ale i konzervativští.

Prognóza na léta 1971 — 1972 je velmi pesimistická. Perspektiva členství v EHS ještě obavy zvyšuje, protože ve státech tohoto společenství jsou potraviny ještě dražší.

SSSR

Současná situace maloobchodu v Sovětském svazu a jeho perspektiva v nejbližších pěti letech byla nedávno hodnocena ministrem obchodu SSSR Alexandrem Strujevem v článku uveřejněném tiskovou kanceláří Novosti.

V období posledních pěti let se obrat vnitřního obchodu zvýšil o 50 miliard rublů, to znamená o 41 procent. Průměrný obyvatel tedy kupoval téměř o polovinu více zboží v roce 1970 než v roce 1966. Téměř dvojnásobně vzrostl počet zákazníků různého druhu podniků — restauraci, barů, kaváren, závodních kuchyní (v roce 1966 43 milióny osob, v roce 1970 70 miliónů osob denně). Také zboží, dodávané do obchodů, se změnilo. Je mnohem více vyhledávaných druhů zboží. Trojnásobně vyšší je např. prodej chladniček, dvaapůlkrát praček, více než dvakrát televizorů.

Díky vzrůstu zemědělské výroby se zvýšily dodávky potravin na trh. V průběhu posledního pětiletí se zvýšil prodej masa a

uzenin o 7 kg ročně na jednoho obyvatele, mléka a mléčných výrobků o 56 kg.

V nejbližších letech se počítá s dalším vzrůstem obratu v maloobchodu, nejméně o 42%. V současné době — zdůrazňuje ministr Strujev — není ještě poplatka po některých druzích zboží plně uhrazená. Počet maloobchodů se zvýší nejméně o 21%; v gastronomických podnicích přibude asi pět milionů míst. Denně obsluží asi sto milionů osob. Bude rozšířena výroba potravnářských polotovarů.

Je věnována zvýšená pozornost průzkumu potřeb a výsku zákazníků — prohlásil dálé ministr. Osmadvacet vědeckovýzkumných ústavů se zabývá otázkami maloobchodu — módu, poplatkou, prodejem atd.

27. VÝROČIE SNP

Oslavami 27. výročia Slovenského národného povstania si Československo opäť priopomene tradície slovenského bojového internacionálizmu povstania. Oslavy SNP budú v krajských a okresných sídlach a vyvrcholia v dňoch 28. a 29. augusta kladením vencov k pamätníkom a hrobom padlých účastníkov povstania, slávnostnými akadémiami, manifestačnými zhromaždeniami na významných pamätných miestach a ďalšími podujatiami, ako stretnutia pracujúcich a mládeže s priamymi účastníkmi SNP, výletmi na partizánske cesty atď. Usporiadateľmi osláv sú orgány KSS, NF a NV a SZPB.

ANGLICKÁ
FILMOVÁ HEREČKA
JULIA EGEOVÁ

P. A. VELIČKO ODPOVEDÁ NA OTÁZKY

REDAKCIA ŽIVOT: SÚDRUH BRIGADNÝ VELITEĽ, VO VARŠAVE STE PRVÝ RAZ. AKO SA VÁM U NÁS PÁČI A AKÝ JE CIEĽ VASEJ NÁVSTEVY?

P. A. Veličko: Skutočne, v Poľsku som prvý raz. Návšteva poľského hlavného mesta Varšavy, mesta hrdinu, je pre mňa veľkým a milým zážitkom. Poznám toto mesto iba z histórie, ale vždy som obdivoval jeho obyvateľov mal som k ním hlbokú úctu a najvyššie uznanie. Na každom kroku stretávam stopy histórie — tej vzdialenej a tej najnovšej. Takú história mohol vytvoriť iba národ, ktorý miluje slobodu, spravodlivosť a pokrok. Hovoriac krátke: som očarený. Mal som šťastie zúčastniť sa prvomájovej manifestácie. Videl som s akou láskou hľadia pracujúci na súdruha Edwarda Giereka, s akým úprimným nadšením pozdravujú vedúcich predstaviteľov strany a vlády PLR, demonštrujú jednotu s celým socialistickým táborom a silami pokroku na svete. Taký pohľad teší srdce.

Účelom mojej návštevy je obnova kontaktov s mojimi bývalými podriadenými, s ktorými sme bojovali proti fašistom, v slovenských horách.

ŽIVOT: AKO ÚČASTNIK A JEDEN Z VELITEĽOV SNP CELKOM ISTE UDRŽIAVATE ŽIVÉ STYKY SO SLOVENSKOM, S BÝVALÝMI SPOLUBOJOVNÍKMI. AKÝM SPOSOBOM, PODEA VASEJ MIENKY, MALI BY TÍTO ĽUDIA ODKÁZAT MLADEMU POKOLENIU HISTÓRIU ONÝCH DNI, ABY UKÁZAT HROZU FAŠIZMU A VSETKY JEHO OBMYNY.

P. A. Veličko: Samozrejme, s väčšinou býv. druhov v boji udržujem stále styky a to už od ukončenia vojny. Avšak pre rôzne objektívne príčiny ne-našiel som všetkých po vojne.

Co sa týka druhej časti otázky — podľa mňa — hovorí o dejinách je veru fašké umenie. Nejde predsa o to, aby neustále opakovať mladým, ako to bolo „za našich čias...“ Mladým ľuďom, ktorí vyrástli po vojne, a najmä najmladším generáciám, udalosti poslednej vojny sú psychicky tak vzdialené, ako nám napoleonska doba. Slovo „umenie“ som predtým použil úmyselne, mal som totiž na myšli spôsoby, ako hovorí o dejinách. V podstate nemalo by sa túto vec zverovať ľuďom, ktorí aj keď môžu vela povedať, nevedia to dobre urobit. Živé slovo je vždy pôsobivejšie, ale v praxi to býva rôzne a rôzne sú aj výsledky... Revolucionárov-veteránov je z roka na rok menej. Preto je nutné prevziať od nich celé historické dedičstvo, aby ho natrvalo zachovať v národnnej a internacionálnej pokladnici, z ktorej v budúcnosti bude možno cer-

PJOTR ALEXEJEVIČ VELIČKO bol veliteľom prvej organizačnej skupiny partizánskeho hnutia na Slovensku, ktorá tam prišla zo ZSSR v noci z 25. na 26. júla 1944. Z tejto skupiny v prvých dňoch augusta 1944 vznikla I. Slovenská partizánska brigáda M. R. Štefánika, ktorá počítala vyše tri tisíce osôb rôznych národností; od teda pochádzala aj neoficiálne pomenovanie brigády: Internacionálna. Neskôr z tejto brigády vznikli dve ďalšie: II. Slovenská partizánska brigáda pod velením Slováka Viliama Žingoru a III. Slovenská partizánska brigáda pod velením sovietskeho dôstojníka Konstantína Karpoviča Popova.

I. Slovenská partizánska brigáda M. R. Štefánika sa zapísala v dejinách Slovenského národného povstania ako najbojovnejšia partizánska jednotka; previedla 46 bojových operácií a spôsobila fašistom ťažké straty. Na rozkaz P. A. Veličku v auguste 1944 brigáda o.i. zajala zvláštnu nemeckú vojenskú misiu na čele s gen. Ottom. Fašistická rozviedka robila všetko možné, aby odstrániť legendárneho partizánskeho veliteľa. Hitler osobne poručil vyslancovi pre zvláštnu úkolu Skorzenemu (ktorý vykradol Mussoliního), aby dovedol živého Veličku do Berlína. Avšak želanie Hitlera nebolo splnené. P. A. Veličko v máji t.r. navštívil Varšavu a bol aj u nás v redakcii.

P. A. Veličko je nositeľom Leninovho radu, dvakrát bol vyznamenaný radom Červenej hviezdy, potom radom Bohdana Chmelnického I. triedy, radom Slovenského národného povstania I. triedy, Československým vojenským križom a inými radmi.

Teraz niekoľko údajov o akciach brigády v období od júla 1944 do februára 1945. Partizáni brigády zničili tri veľké vojenské želzničné transporty so zbraňami nepriateľa, zničili alebo vážne poškodili 44 železničné rušne, 139 vagónov a plošinových vozňov, 11 tankov, 9 pancierových áut, 6 samohybnych del, 61 nákladných áut, 3 batérie mirometov, 3 železničné tunely; zostrelili 9 lietadiel a zabili asi tri tisíce nepriateľských vojakov a dôstojníkov, v tom jedného generála. Celkom podnikli 46 väčších bojových operácií. Poslednou operáciou bolo dobytie silného oporného bodu nepriateľa — mesta Liptovský Hrádok, ktoré po urputných bojoch trvajúcich tri dni sa dostalo do rúk partizánov a bolo v ich rukách až do príchodu Červenej armády a I. československého armádneho zboru. Musíme zdôrazniť, že v Liptovskom Hrádku partizáni zachránili dva strategické dôležité mosty — cestný a železničný — ktoré neskôr poslúžili na prepravu ťažkého vojenského náradia. V Liptovskom Hrádku Partizánska brigáda M. R. Štefánika preliala veľa krvi, čo budúcim pokoleniam bude naveky pripomínať cintorín padlých bojovníkov, ktorý je v tomto meste.

PARTIZÁNSKY VELITEL'

pať to čo treba, koľko treba, keď treba a kde treba. Žiaľ vo výchove tieto proporce sa často strácajú. Stáva sa, a to príliš často, že hlásame nie to čo treba, nie vždy vtedy keď treba, nie vždy toľko koľko treba a nie vždy tam kde treba. Práve preto historicke hodnoty sa devaluujú, ich pôsobivost sa zmenšuje a často efekty takejto práce prinášajú práve opačné výsledky, ako sme si želali; namiesto toho, aby stváralovali ideovery a plny oduševnenia postoj, vyvolávajú znepokojujúci jav — indiferentizmus.

ŽIVOT: AKÝ JE VĀŠ POHEĽAD Z PERSPEKTIVY DEJÍN NA HRDINSKÝ BOJ SLOVENSKÉHO ĽUDU, KTORÝ SA POD VEDENÍM KSS POSTAVIL PROTI FAŠISTICKÝM VOTRELCOM A ICH STUPENCOM NA SLOVENSKU?

P. A. Veličko: Môj pohľad na hrdinský boj slovenského ľudu sa od tamtých dní nezmenil. Dejiny to nie je kôš ovocia, v ktorom sa možno prehrabávať. Už v auguste roku 1944 som povedal: **MALÝ NÁROD DUŠEVNE SILNÝ** — je neprekonateľnou silou. Je nesporné, že keď na Slovensko prišla naša prvá organizačná partizánska skupina — v júli roku 1944 — ocitli sme sa na pôde dobre pripravenej Komunistickou stranou Slovenska, v ktorej vedení boli významní synovia slovenského ľudu, ako: Gustáv Husák, Ján Šverma, Karol Šmidke, Jozef Lehnárt, Laco Novomeský a mnoho iných. Spontánny augustový boj bol iba explóziou celé roky hromadnej nenávisti proti fašistom a barbárskej vojne. Bol výsledkom mnoho rokov trvajúcej,

múdrej a obetavej práce československých komunistov medzi širokými masami. Na heslo „DO ZBRANE!“ — hodené Komunistickou stranou Slovenska v auguste 1944, obrovská väčšina národa sa postavila pod zástavy marxizmu-leninizmu a bezohľadne odhodila všetky viac alebo menej kamuflované buržoázne teórie.

Politický a vojenský význam Slovenského národného povstania bol obrovský a ešte doteraz neboli dostatočne ocenený. Predovšetkým blokovalo jednu z najdôležitejších, na vtedajšej etape vojny, strategickú cestu. Hustá železničná a cestná sieť na Slovensku bola mostom, ktorý viedol na sovietsko-nemecký front. Dopravná sieť na Slovensku spájala front s Čechmi a Moravou, s Maďarskom, Poľskom a Rakúskom a predovšetkým s Nemeckom. Tento most bol naraz v rukách ozbrojeného protifašistického náladeneho ľudu. Zadržali sme niekoľko vyberaných fašistických divízii potrebných na zastavenie útoku Červenej armády. Konečne, vypuknutie SNP väčne poškodilo bojovú morálku nemeckých vojakov, ktorí strácali pozostatky viery vo víťazstvo führera. To sú iba niektoré zdôraznenie hodnoty. Treba tiež zdôrazniť a ešte raz pripomínať, že Slovenské národné povstanie NEKA-PITUĽOVALO! Nevzdali sme sa, nezložili sme zbrane! Z ohľadu na obrovskú prevahu nepriateľa, najmä pokial ide o pancierové zbrane a letectvo, ďalšie

— Kde je Budapešť, — položil mi otázku, — v Bratislave?

Celý bol preniknutý horúcou túžbou po vedomosťach hoci aj z takého nudného a pre stavbu prúdových stíhačov pomerne bezvýznamného odboru, ako je zemepis.

— Nie, — poučil som ho, vdľačný, že tentoraz ide o zemepis, a nie o stavbu prúdových stíhačov, v ktorých sa význam pokial možno ešte o čosi menej. — Bratislava je na Slovensku a Budapešť v Maďarsku, vieš?

— A kde je Maďarsko, — opýtal sa, — v Bratislave?

— Nie, — odvetil som trpeľivo, jednak zo známych pedagogických príčin, jednak pretože som v tej chvíli ešte nepoznal ďalšiu otázku. — Maďarsko je štát a Budapešť je hlavné mesto. V druhej triede sa o tom istotne bude učiť. Maďarsko, takisto ako Československo, je v Európe.

— A kde je Európa, — opýtal sa s nádejou, — v Bratislave?

Bolo to čire velikášstvo; rýchlo som sa rozhodol a nenápadne som prešiel na stavbu prúdových

stíhačov. Spoľahl som sa, že pokial ide o hlavné mesto Maďarska a o prestíž zemepisu vôbec, uskutočným dôkaz na mieste. Pokúsil som sa o to pri prvej prechádzke slnečnou, rušnou, pestrou Budapešťou.

Na nábreží sa zastavil, prisne pozrel na dunajský veľtok a okamžite položil kontrolnú otázku: — Co je to?

— Dunaj, — povedal som s láskavostou zasväteného, — Dunaj, syn môj.

— Hm, — povedal a zamračil sa, a sú dva Dunaje?

— Naopak, — poprel som túto bizarnú možnosť, ktorá by zrejme viedla k zmätku v zemepise Európy; úplne stačí, keď máme v meste dva futbalové kluby a keď dva prichádzame s podnetmi ohľadne zloženia večere a nedefiného programu; povedal som teda: — Naopak, je iba jediný Dunaj, a to práve ten, ktorý vidíš pred sebou.

— Určite? — opýtal sa v tóne krížového výsluchu.

— Určite, — potvrdil som s príjemným pocitom človeka, ktorý sa spoľahlivo vyzná v geografii bez toho, že by o tom bol vedel.

ÚNOS ČÍZE
BUDAPEŠŤ
JE VEL'KÉ MESTO

pozíčne boje nám nedávali toľko šancí ako partizánsky spôsob boja vo výborných horských podmienkach. Preto vedenie KSČ rozhodlo zmeniť takтиku. Stiahli sme sa do hôr schopní ďalšieho boja a zasadzovali sme fašistom údery niekedy citelnejšie ako v otvorenom boji. Z horiacej slovenskej zeme Hitler nemohol stiahnuť svoje divízie, ktoré tam pripútali naše neustálne bojové akcie.

ZJVOT: VÁŠ ŽIVOTOPISE JE NESMIEHNE BOHATÝ. POVEDZTE NÁM PAR SLOV O SEBE, O SVOJEJ MLADOSTI, CO ROBÍTE A AKÉ SÚ VÁSÉ PLÁNY DO BUDÚCOSTI?

P. A. Veličko: Som odchovancom Komsomolu, do ktorého ma prijali roku 1927, mal som vtedy šesťnásť rokov. Ako väčšina mojich rovesníkov zúčastňoval som sa realizácie úloh strany: likvidácie analfabetizmu, boja s kulákmi počas kolektivizácie sovietskoho vidieka, boja proti kontrarevolúcii. Zočeloval som sa v týchto bojoch. V mojom živote boli aj tragickej situácie: keď som pôsobil v Kazachstane došiel som sa do rúk kontrarevolučnej bandy; zbili ma, poviazači povrazni a hodili do rieky. Život vďačíme dedinským bedárom a asi veľkej odolnosti organizmu. Pracoval som aj ako učiteľ, bol som dokonca istý čas novinárom v redakcii Junny Leninec v meste Taldy-Kurhan v Kazachstane. Celá moja mladosť uplynula na práci v Komsomole. Toto obdobie ma ideologickej pripravilo, stal som sa schopný zdolávať všetky fažkosti. Ďalšou etapou bola vojenčina. Študoval som na Vojenskej tankovej škole V. I. Lenina v Ulianovsku, potom som slúžil v tankových jednotkách na Čalekom východe. Skončil som aj Vojenskou akadémiu M. V. Frunzeho. Odtiaľ som sa dostal do paradesantných oddielov. Krstom boja som prešiel roku 1943 na severo-západnej linii bojov. V oblasti Demianovska bol som ranený. Keď som vyzdravil Hlavný štáb partizánskeho hnutia ma poslal do tylov nepriateľa. Dostal som sa do štabu Jazdeckého partizánskeho zboru, ktorému velil hrdina Sovietskeho zväzu generál-major Michail Ivanovič Naumov. Bol som jeho pomocníkom pre vojenský výcvik. Po skončení tejto misie na prosbu UV Komunistickej strany Československa a osobne súdruha Klementa Gottwalda ma Hlavný štáb partizánskeho hnutia poslal na Slovensko. Túto úlohu som prijal s veľkým nadšením. Bola to pre mňa veľká čest. Zverili mi predsa zvláštnu misiu: velenie prvej partizánskej organizátor-skej skupiny. Úlohu som splnil.

Po splnení ďalšej úlohy vrátil som sa do ZSSR. Dnes, nakoľko nie som zdravý, som už v dôchodeku, ale aj naďalej, podľa svojich sil, som verejne činný, najmä medzi mládežou v Charkove, kde aj stále bývam. Som aj činiteľom Zväzu sovietsko-polského priateľstva a Zväzu sovietsko-česko-slovenského priateľstva.

Teraz pracujem nad osobnými spomienkami, v ktorých chcem opísť dejiny brigády, aby som týmto spôsobom učil pamiatku tých všetkých, ktorí vlastným potom a krvou písali tieto dejiny. Považujem to za svoju internacionálnu povinnosť.

Prosím, aby ste prijali moju vďaku za to, že mám možnosť prehovoriť na stránkach Vášho časopisu. Pri tejto príležitosti by som chcel poslať všetkým bývalým účastníkom SNP srdečné pozdravy. Pozdravujem aj polských odbojárov, ktorí prispeli k víťazstvu nad fašizmom. Jedným a druhým želám veľa úspechov v práci a osobnom živote.

— No viďš, — povedal náhle spokojne a s veľkou úľavou, — veď som vravel, že je Budapešť v Bratislave.

Nepokladám za potrebné, ba ani za možné rozvádzat na tomto mieste dopodrobna priebeh diskusie; stačí, keď paušálne uvediem, že presvedčenosť mojich dôkazov napokon s plácom podľahol. Chvíľu fňukal, no v neznámom, pútavom prostredí ihneď na všetko zabudol a venoval sa turistike. Spomedzi všetkých uměleckých pamiatok najväčším ho zaujali hračkárstva z druhej polovice dvadsiateho storočia. Boli v nich úplne zachovalé, zubom času nedotknuté a nadmieru príťažlivé autačky, kolkárníčky, lietadielka, spoločenské hry a sleiné.

Mladý maďarský spisovateľ, ktorý nás so svojou ženou sprevádzal, kúpil mu peknú hru; strieborná gulká, vystrelená strunou, dostávala sa dobrodružnými okľukami do jamiek, označených rôznymi hodnotami — kto nastrelal najviac, prirodzené vyhral; hra sa volala „Tivoli“, nebola tuším lacná, ale iste podstatne lacnejšia než napríklad Petőfiho pomník, ktorý by náš hostiteľ eventuálne bol za-

ZE SVĚTA

Skytové, kmen kočovníků a válečníků, ktorý se potuloval po jihorských stepích od osmého do druhého století pred našim letopočtem, prosluli také svým uměním. Díky jejich výborným umělcům se pro potomstvo zachovala řada vynikajících památek, které prozrazují mnohé o jejich životě. V létě roku 1969 nalezla archeologická expedice z Ukrajinské akademie věd v Záporožské oblasti nedaleko městečka Balki mohylu a v ní překrásnou číši. Archeologové ji nazvali „malá encyklopédie skytského života“, protože mistr ze 4. století před naším letopočtem na ní detailně vytvořil obrazy ze života lidí své doby. Druhá expedice Ukrajinské akademie narazila v témže roce v Kachovském okrese na skytské pohřebiště z 5. století před naším letopočtem. Toto naleziště je zatím nejbohatší na nálezy uměleckých prací Skytů. Bylo v něm nalezeno 520 zlatých předmětů. Byly, stejně jako číše, předány do Ermítáže v Leningradě.

VV

Z
A
U
M
E
N
Í
M
S
K
Y
T
Ú

Predmety z nálezu v Kachovském okrese.
Číše z nálezu u městečka Balki.

kúpil, keby sa synov náruživý turistický záujem bol týkal starších pamiatok.

Od tej chvíle guľka fičala uličkami, cengala na „stovke“ a vyskakovala zo žliabku, rodičia diskutovali o otázkach avantgardy a modernizmu, ako aj o svetrikoch, blúzach, kardigánoch a pulóvkach, nad jediným, neopakovateľným, špeciálne budapeštianskym Dunajom svietilo augustové slnko roku 1955 a nič, ale vôbec nič nenasvedčovalo tomu, že sa blíži malá tragédia.

Páťlenná skupina ustala, rozhodla sa počkať na autobus a vrátiť sa do hotela; na autobusy (dôkaz, že Budapešť predsa len je v Bratislave) treba dlho čakať; no na jednej zástavke (dôkaz, že Budapešť predsa len nie je v Bratislave) nezastavujú sa autobusy jedinej, ale až pol tucta rôznych liniek; zásadne prichodia tie autobusy, ktoré človek nečaká (dôkaz, že je Budapešť v Prahe, prípadne Praha v Budapešti), a očakávaný autobus pride spoľahlivo a neomylné až nakoniec. Keď napokon dojde, zistí sa, že skupinka nie je páťlenná, ale

(POKRAČOVANIE NA 6. STR.)

Iudia rok udalosti

AUGUST — SRPEN

- 1.VIII.1696 — narodil sa Prokop Diviš, český vedec, fyzik, vynálezca hromozvodu (um. 21.XII.1765),
- 1.VIII.1914 — vypuknutie prvej svetovej vojny,
- 1.VIII.1944 — vypuknutie Varšavského povstania,
- 3.VIII.1921 — boli na Slovensku objavené Demänovské jaskyne,
- 3.VIII.1944 — oslobodenie Rzeszowa,
- 4.VIII.1863 — konalo sa v Martine I. valné zhromaždenie Matice slovenskej,
- 5.VIII.1772 — prvá deľba Poľska,
- 5.VIII.1895 — zomrel Fridrich Engels,
- 5.VIII.1963 — bola v Moskve podpísaná dohoda o zákaze pokusov s jadernými zbraňami,
- 6.VIII.1881 — narodil sa Alexander Fleming, anglicky bakteriológ a lekár, objaviteľ penicilínu (um. 11.III.1955),
- 6.VIII.1945 — na Hirošimu zhodili atómovu bombu,
- 6.VIII.1961 — vypustenie na obežnú dráhu kozmickej lode Vostok 2 s kozmonautom G. Titovom,
- 9.-16.VIII.1944 — bitka 1. pancierovej brigády Hrdinov Westerplatte PV pri Studziankach,
- 9.-12.VIII.1944 — účasť I. armády PV v bojoch na Warecko-Magnuszewskom predpolí,
- 9.VIII.1945 — zhodili atómovú bombu na Nagasaki,
- 10.VIII.1822 — narodil sa Ján Kalinčiak, slovenský štúrovský básnik a beletrista, popredný literárny kritik (um. 16.VI.1871),
- 10.VIII.1896 — narodil sa Milena Jesenská, česká spisovatelka a beletristka (um. 17.V.1971),
- 10.-11.VIII.1941 — v Moskve sa konal I. všešlovanský kongres,
- 10.VIII.1943 — bol vydaný rozkaz o formovaní v ZSSR I. sboru poľských ozbrojených síl,
- 11.VIII.1962 — v ZSSR dopravili na obežnú dráhu okolo Zeme lód Vostok 3 s kozmonautom A. G. Nikolajevom. Na druhý deň vypustili lód Vostok 4 s P. Popovičom na palube. Prvý skupinový let.
- 12.VIII.1881 — narodil sa A. M. Gerasimov, významný sovietsky maliar,
- 13.VIII.1871 — narodil sa Karol Liebknecht, významný členiteľ nemeckého robotníckeho hnutia, spoluzačlateľ Komunistickej strany Nemecka a zväzu Spartakus (zavraždený 15.I.1919),
- 14.VIII.1431 — zvázali husity v bitke pri Domažliciach,
- 15.VIII.1771 — narodil sa Walter Scott, anglicky spisovateľ, autor historických románov (um. 21.IX.1832),
- 15.VIII.1940 — prvý masový transport 1.666 väzňov z Varšavy do Osvienčima,
- 15.VIII.1944 — prvé po oslobení zasadnutie KNR v Lubline,
- 15.VIII.1945 — sovietski vojská osloboďili Kóreu od japonských okupantov — Státny sviatok Korejskej Rudovodemokratickej republiky,
- 16.VIII.1761 — narodil sa H. I. Fomin, ruský hudobný skladateľ, jeden zo zakladateľov ruskej opery (um. r. 1800),
- 16.VIII.1871 — narodil sa Z. P. Paljašvili, gruzínsky hudobný skladateľ a spoluzačlateľ gruzínskej opery,
- 16.-26.VIII.1937 — sedliacke boje v južnom Poľsku tzv. sedliacke štrajky,
- 16.VIII.1945 — podpísanie poľsko-sovietskej zmluvy o vytýčení štátnych hraníc,
- 18.VIII.1919 — I. sliezske povstanie,
- 19.VIII.1920 — II. sliezske povstanie,
- 19.VIII.-10.XII.1941 — boje o Tobruk, ktorých sa zúčastnili poľské vojská,
- 20.VIII.1847 — narodil sa Bolesław Prus v. menom Aleksander Głowacki, vynikajúci poľský spisovateľ a publicista (um. 19.V.1922),
- 20.VIII.1944 — vydanie rozkazu o formovaní II. armády PV,
- 20.VIII.1949 — začala výstavba sídliska a hutí v. I. Lejina pri Krakove,
- 21.VIII.1871 — narodil sa Leonid Andrejev, známy ruský spisovateľ (um. 12.IX.1919),
- 21.VIII.1941 — sovietske vojská zastavili nápor armády pod Leningradom — začiatok slávnej leningradskej obrany, ktorá trvala 900 dní,
- 21.VIII.1965 — prvý dlhodobý let kozmickej lode Gemini 7 s dvoma kozmonautmi na palube,
- 22.VIII.1877 — narodil sa Anton Janoušek, robotnícky novinár, predsedá Rady ľudových komisiárov Slovenskej republiky rad vyhlásenej 16. júna 1919 (um. 30.III.1941),
- 22.VIII.1944 — vznik Poľského ľudového letectva,
- 23.VIII.1851 — narodil sa Alois Jirásek, významný český spisovateľ a historik, zakladateľ českého historického románu (um. 12.III.1930),
- 23.VIII.1944 — Červená armáda osloboďila Rumunsко — Státny sviatok Rumunskej ľudovej republiky,
- 26.VIII.1944 — zahynuli členovia varšavského štáb AL,
- 27.VIII.1871 — narodil sa Theodor Dreiser, americký realistický spisovateľ (um. 28.XII.1945),
- 29.VIII.1918 — dekrét Rady ľudových komisiárov ZSSR o práve poľského národa na nezávislosť,
- 29.VIII.1944 — začalo sa Slovenské národné povstanie — slávna kapitola v dejinách slovenského národa. Po boku Slovákov bojovali sovietski partizáni, Česi, Poliaci, Francúzi, Bulhári, Maďari, Holanďania, Američania, Rumuni a iní. Státny sviatok Slovenskej socialistickej republiky,
- 30.VIII.1871 — narodil sa Ernest Rutherford, anglicky fyzik, pôvodom z Nového Zélandu, vyznamenaný Nobelovou cenou (um. 19.X.1937),
- 30.VIII.1861 — narodil sa I. L. Levitan, významný ruský maliar (um. 22.VII.1900),
- 31.VIII.1546 — narodil sa významný český historik a vydavateľ Daniel Adam z Velaslavína (um. 18.X.1599),
- 31.VIII.1939 — fašistická provokácia v rozhlasovej stanici Gliwice,
- VIII.1941 — vo Varšave bol utvorený Zväz osloboedenec kóho boja s okupantom.

Jedna loď obeplula svět a vrácela se domů. Počasí bylo klidné, všechni lidé byli na palubě. Mezi lidmi se točila velká opice a všechny obveselovala. Krčila se, poskakovala, pitvořila se, posměšně napodobovala lidem a bylo zřejmé, že věděla, že je baví, a proto se ještě více rozdováděla.

Přiskočila k dvanáctiletému chlapci, synovi kapitána lodi, strhla mu z hlavy klobouk, nasadila si ho a rychle se vyšplhala na stožár. Všechni se zasmáli, jen chlapec tu stál bez klobouku. Nevěděl, máli se smát nebo zlobit.

Opice se posadila na první příčku stožáru, sňala klobouk a začala ho zuby a prackami trhat. Jako by chlapec škádil, ukazovala na něj a pitvořila se po něm. Chlapec jí pohrozil a křikl na ni, ale ona trhala klobouk tím více. Námořníci se začali smát hlasitěji, a tu chlapec zčervenal, shodil kabátek a vrhl se za opicí na stožár. Ve chvíli se po provaze vyšplhal na první příčku, ale opice se právě ve chvíli, kdy myslil, že už klobouk popadne, vyšplhala obratněji a rychleji než on ještě o kus výš.

"Však ty mi neutečeš!" vykřikl chlapec a lezl výše.

Opice ho opět přilákala, vylezla ještě výš, ale chlapec byl už ve va-

ru a nezůstal pozadu. Tak opice i chlapec dosáhli ve chvíli vrcholu. Na samé špičce se opice natáhla celou svou délku, přidržela se zadní rukou provazu, pověsila klobouk na okraj poslední příčky, vyšplhala

Na palubě všichni přihlíželi a smáli se, co opice a kapitánův synek provádějí; ale když spatřili, že se pustil provazu a stoupal si na příčku, udržuje rukama rovnováhu, všechni strachem ztrnuli.

SKOK

L. N.
TOLSTOJ

se na špiči stožáru a tam se krčila, cenila zuby a radovala se. Od stožáru na konec příčky, kde visel klobouk, bylo asi půl druhého metru, takže nebylo možno dostat ho jinak, než pustit se provazu i stožáru.

Chlapec byl však velmi rozlučen. Pustil se stožáru a stoupal si na příčku.

Stačil chybny krok a byl by se roztříštíl o palubu. Ale i když neudělal chybny krok a došel až na konec příčky a klobouk si vzal, bylo by to pro něho nesnadné obrátit se a dojít zpět ke stožáru.

Všechni ho mlčky pozorovali a čekali, co bude.

Tu mezi lidmi někdo vykřikl strachem.

Chlapec se tímto výkřikem vzpamatoval, pohlédl dolů a zakymácel se.

V té chvíli kapitán lodi, chlapcův otec, vyšel z kajuty. Nesl pušku, aby střílel racky. Uviděl syna na stožáru, bez rozmyslení na něj namířil a zvolal:

"Do vody! Hned skoč do vody! Zastřelím tě!"

Chlapec se kymácel, ale nerozuměl.

"Skoč, nebo tě zastřelím! ... Jedna, dvě..."

Když otec vykřikl „tři“, chlapec se naklonil hlavou dolů a skočil.

Jako dělová koule plesko chlapcovo tělo do moře; vlny se nad ním ještě nezavřely, když už dvacet chlapíků námořníků skočilo z lodi do moře. Asi za čtyřicet vteřin — všem se zdaly dlouhé — vyplavalo chlapcovo tělo. Popadli ho a vytáhli na loď. Za několik minut mu z úst a z nosu vytékla voda a začal dýchat.

Když to kapitán uviděl, pojednou vykřikl, jako by ho něco dusilo, a utekl do své kajuty, aby nikdo neviděl, jak pláče.

Nikdy nezabudnem na túto noc z 27. na 28. augusta roku 1944. Do dejín sa zapísala aj ako „rozhodujúca noc“... Neskoru večer na železničnú stanici v Turčianskom Martine prišiel medzinárodný expres Budapešť-Berlín. Cakali sme na tento vlak... Podľa informácií, ktoré mala naša partizánska roviedka, v tomto vlaku mal byť osobitný vagón alebo salónny vozeň, ktorým sa vracia z Bukurešti zvláštna nacistická misia po dôležitých rozhovoroch s rumunským kráľom Michalom. Slovenskí súdruhovia zamestnaní na železnici a spojení s podzemným hnutím dostali rozkaz, aby vlak zadržať na stanici, pod akoukolvek zámenkou. Dňa predchádzajúcej túto noc boli búrlivé na udalosti a na celom okolí vládlo pochopiteľné napätie, ktoré vyvolali bojové akcie našej brigády. Bolo celkom iste, že fašisti boli upozornení svojimi nadriadenými orgánmi, aká nebezpečná cesta ich čaká. Prednosta stanice, ktorý spolupracoval s partizánmi, oznamil vedúcemu vlaku, že nemôže pokračovať v ceste, pretože koľajnice sú na niekoľkých miestach poškodené „tými prekliatymi partizánmi“. Takáto verzia bola najlepšia, lebo predstaviteľ herrenvolku si uvedomovali, že pôda celej podmánenej Európy im horí pod nohami.

Zadržanie vlaku to bol iba začiatok úlohy, ktorý neboli nijako ťažký. Druhú časť, dôležitejšiu a fašiu mala splniť zvláštna väčšia skupina partizánov, do ktorej som odvelil najlepších ľudí z brigády pod vedením sovietskeho kapitána Andreja Kiriloviča Ljacha politického komisára našej partizánskej formácie. Táto skupina, ktorú urýchlene prepravili nákladnými autami z partizánskej základne v Sklabine, dostala rozkaz zajať fašistov, a v prípade ozbrojeného odporu, mala likvidovať celú misiu. Bojová skupina bola rozmiestnená v párech pred stanicou a čakala na signál, aby začať

Prví roviedčici v železničiarskych uniformách pod vedením Rusa, Vasiusa Bielova, našli vozeň, v ktorom sa mala nachádzať misia, ale ozbrojení SS-mani, ktorí stáli na stráži pred vozňom s obloktami zatiahnutými záclonami, ich okamžite odohnali z nástupišta.

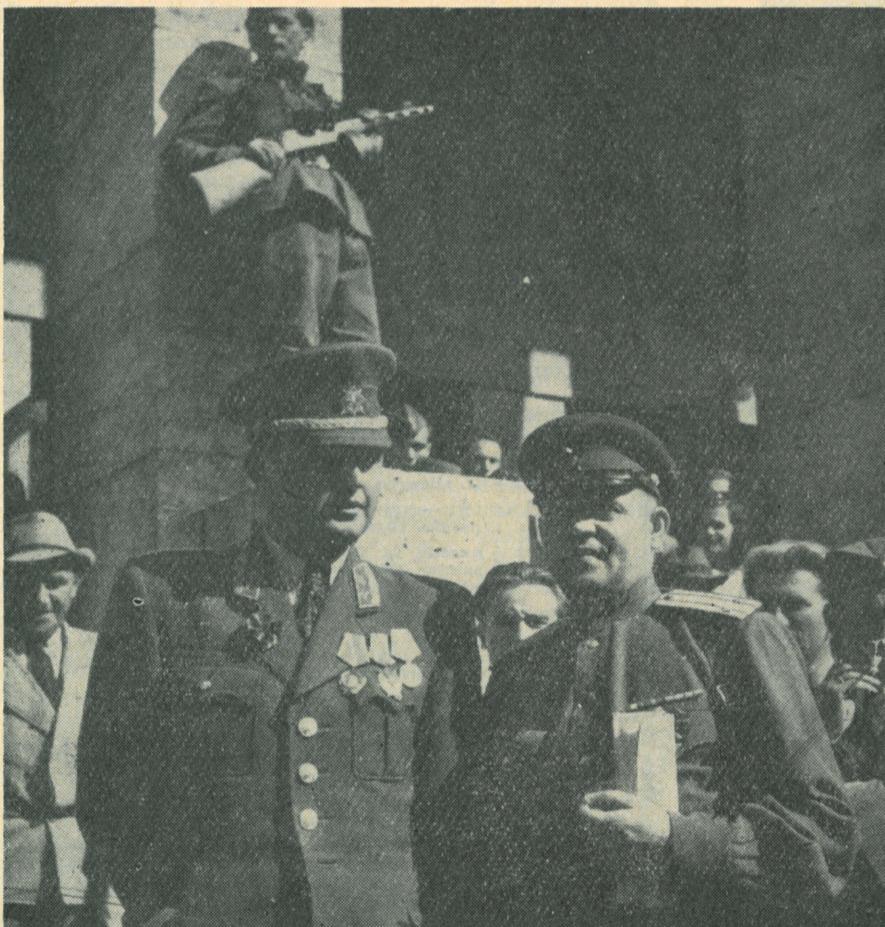
Ďalšia skupina roviedčíkov, ktorú viedol Poliak Stanisław Majewski a Slovenska Elena Kišidajová zistila, že vo vozni sa nachádza fašistický dôstojník — generál. Zistenie tohto faktu bolo možné vďaka tomu, že Majewski si počíhal barly od invalidu sediaceho pred stanicou. Vďaka tomu mohol sa slobodnejšie pohybovať, odpočívať a nevzbudzovať podozrenie nervozných fašistov. Majewského sprevádzala Elena oblečená do sedliackých šiat, ktorá niesla v ruke košík s granátmi. Ale naraz, skôr ako títo dva roviedčici odišli z nástupišta, fašisti vyvliekli z vozňa dva fašky guľomety a postavili ich pred vozňom, s obsluhou pripravenou odrazil každý útok.

V takejto situácii každý pokus použitia sily z našej strany musel byť vy-

EXPRES

BUDAPEŠŤ BERLÍN

R. A. Veličko v uniforme plukovníka slovenskej armády v auguste 1944.

štvrťčlenná, že gulka už necengá na stovčíčku a že cítí! príťažlivých pamäti hodnosti sa stratil.

Najsimprav sa pochopiteľne nahlas a dvojjazyčne nadáva. Stredos a slubujú „také zauchá, aké ešte nikdy...“. vo vzrušenej skratke sa konfrontujú rozličné klasické princípy výchovy, ktoré toto všetko zavinili, pripadne, ktoré tomu všetkému mohli zabrániť, prenášajú sa pedagogické skúsenosti istého známeho, príbuznej, minulej generácie, Makarenka, jednotlivých prítomných, prednesú sa tak tiež výčitky, že ten druhý rodič nedrží chlapca dosť na krátko, na čo prvý rodič dávno a daromne upozorňoval. Potom sa členovia skupinky mužského pohľavia vrátila do nedalekého hračkárstva, lebo kde inde by ten galgan (termin otca), ten rozkošný malý huncút (termin maďarského spisovateľa) bol...?

Kde inde by bol, zostáva otvorená otázka, lebo v obchode s hračkami teda nie je. Nie je ani v bezprostrednom súsedstve, ani v paríku, ani na nábřeží Dunaje (otec by teraz bez všetkého pripustil, že sú dva Dunaje, keby mal záruku, že sa syn najde na nábřeží aspoň jedného spomedzi

nich). Zorganizuje sa plánovitý a systematický prieskum okolia v rozpáti troch ulíc, ktorý sa skončí tým, že sa strati ešte aj chlapcova mater a desať drahocenných minút, kym ju nájdú. Potom všetci štyria sedia na lavičke na zelenom námestí Vörösmartyho a vidia, že vec je vážna.

Že je vážna, prejaví sa predovšetkým v tom, že prítomní spontánne prijmú termín galgan, kym termín rozkošný malý huncút sa stane anachronizmom. Na tomto mieste treba tiež uviesť, že galganovi rodičia majú povolenie pobytu iba do zajtrajšieho rána a že je sedem hodín večer, že peňažná nemajú ani do pol ôsmej a že sú bez pasu. V týchto súvislostach mladý maďarský spisovateľ trievzo zhodností situáciu a potom z prvej búdky (Budapešť nie je v Bratislavе, fungujú tam telefónne búdky) telefonuje velitelstvu bezpečnosti. Ak niekto z deprimovanej skupinky na Vörösmartyho námestí alebo nebobdá spomedzi čítateľov očakával, že mu na velitelstve povedali: „Chlapca sme našli a posielame vám ho obratom v sprievode osobitnej eskorty,“ konštatujem, že sa tak nestalo. Vec akosi dostávala perspektívnu vzdialenejšej budúcnosti.

— Rozoberme situáciu po logickej linke, — povedal maďarský spisovateľ rozvážne. — Čo sa stało? Chlapec zmizol. To je nezvratné.

— Nikto mu neublíží, — povedala jeho milá žena. — Pešania sú dobrí ľudia. Poznám Pešanov.

— Aj to je nezvratné? — opýtal sa galganova mater v slzách? Nezakryto vyčítala dobrým Pešanom, že sa chlapec stratil. — Aspoň keby tá Budapešť nebola taká veľká, — poťažkala si trpko. Ale Budapešť bola veľmi veľká. — Raz sa už stratil, — hlas sa jej znova zachvel od žiaľu, — no to bolo na Slati. Našli sme ho potom v kine na prednáške o ženských chorobách... Ale Budapešť... — Vyčítala Budapešť rozlohu a Maďarom Budapešť. Od nacionalistických pozícií ju delil iba krôčik.

— Pokračujme logicky, — opakoval užvato maďarský spisovateľ. — Ako mohol zmiznúť? Podzem sa neprepadol pod zem, mi neskytala obsolútne nijakú úľavu. Naopak, bol by som vďačne súhlasil, keby sa bol prepadol pod zem, ale neďaleko a nie veľmi hlboko a bez úrazu.

JAK VZNIKL STÁTNÍ ZNAK PLR

NA KRESBÁCH VIDÍME JEDNOTLIVÉ VERZE: 1 — BARTŁOMIEJE CZYKŮV OREL, 2 — PO ODSTRANĚNÍ KORUNY A PRODLUŽENÍ SÍJE, 3 — NOVÉ ZPRACOVÁNÍ, 4 — VERZE, KTEROU DO DNEŠNÍHO DNE VIDÍME NA BANKOVKÁCH (NAKRESLIL M. BOČZAR)

Ihned po válce se stala Národní tiskárna v Krakově první velkou továrnou na peníze. Nejenom na peníze, ale také na všechny cenné papíry.

Na bankovkách, které v prvním období vydával GOZNAK, byl polský státní znak takový, jaký nosili vojáci na čepicích a helmách a jaký byl namalován na tankách. Tento orel byl nazýván „piastowským“, avšak nezpomíнал žádného z heraldických orlů. Jeho grafický tvar byl výrazně prozatímní a nelze říci, že by byl zdařilý. Vznikl přece narychlo, v letech války, když nikdo neměl čas zabývat se provedením dobrého grafického návrhu.

Mieczysław Bočzar, tehdejší ředitel WPW, se musel společnost pouze na vlastní síly a kromě toho, dnes se to zdá být neuvěřitelné, v tomto náročném období prvních poválečných let neměl žádné styky s ministerstvem státního pokladu ba dokonce ani s ředitelkou Poské národní banky.

A času měl málo. Chopil se tedy práce sám. Dokonale si uvědomoval, že nový státní znak musí být takový, aby bez dodatečných úprav mohl být používán i v budoucích letech.

V tiskárně Akropol se našly předválečné státní znaky s orly, které byly používány ve školách a úradech. Zaměstnan-

ci tiskárny je na počátku války ukryli. Autorem orlů na těchto státních znacích byl známý grafik profesor Bartłomiejczyk.

„Lidový orel“ vznikl následujícím způsobem: z hlavy Bartłomiejczykova orla byla odstraněna koruna a aby se vyplnila mezera v kompozici, byla prodloužena jeho síje. Pták ovšem vypadal divně. Připomínal spíše labut než orla. Bočzar hledal jiné řešení. Rozstříhal orla na vodorovné pásy a ukládal je v různých kombinacích. Chtěl dosáhnout zvýšení kyčelných kloubů, aby se nemusela prodlužovat síje. Vidíme to výrazně na připojených kres-

bách. Ale také hlava bez koruny vyžadovala lepší grafické řešení.

Práce trvala jednu noc. Nebyl čas. Autor nové verze státního znaku předal svůj návrh kreslící tiskárně Akropol Stanislawovi Wilczykovi, který provedl konečný výkres.

Nově navržený orel se ihned „přijal“. Byl vytiskl na všechny státní tiskovinách. Velmi rychle byla také zahájena výroba bankovek s novým státním znakem. Ředitel Bočzar si pamatuje, jak tehdy zaměstnanci tiskárny obětavě pracovali. Museli se vlastně učít nové technologie výroby. Uvědomovali si plně odpovědnost, která na nich tehdy

spočívala. Tiskárna byla hlídána skupinou MO kapitána „Saturna“ přes celých čtyřiadvacet hodin. Později byla mincovna přestěhována do Lodže.

V letech 1945 — 1947 byly v oběhu dvě verze státních znaků: GOZNAKU a návrh Bočzara. Jednotný státní znak byl zaveden později. Jeho podoba na mincích se poněkud od té doby změnila v důsledku celé řady soutěží na památkové mince při přiležitostech nejrůznějších výročí a mimořádných událostí. Avšak na bankovkách a cenných papírech až do dnešního dne zůstal „orel Bočzara“.

GOZNAK — sovětská továrna na cenné papíry

volať střelu na stanici a ohrozit životy nevinných lidí. To sme si nemohli dovoliť. Práve proto kapitán Ljach celkom správne rozhodol, aby nezačínať boj na stanici ale nájsť iný výhodnejší spôsob, ktorý by dovolil splniť rozkaz bez zbytočného riskovania ľudských životov.

Cas plynul. Napätie rástlo. Najviac boli rozčúlení samotní nacisti. S krikom a vyhrážkami vtrhli do kancelárie prednosti stanice, nadávajúc na poriadky v tomto „svinském štáte“. Po triasali revolvermi nad hlavou celkom kľudného prednosti, ktorý stále opakoval tie isté slová: „Plním si iba svoju povinnosť. Nepustím vlak na poškodené koľajnice. Ak pán dôstojníci neveria, môžem poslužiť drezinou. Nech sa páči ist a presvedčí sa.“

Nie, hrdinskí führerovi vojaci nemienili využiť túto ponuku. A škoda, lebo to by nám uľahčilo úlohu. Drezinou by sa dostali rovno do rúk partizánov.

Na staničných hodinách už dávno minula polnoc.

Zatiaľ kpt. Ljach poslal spojku na miestnu posádku slovenských vojsk, v ktorej bola konšpiračná buňka už dlhšie spolupracujúca s KSS a s nami. Keď sa dôstojník slovenských vojsk nadporučík Cyril Kuchta z tankového pluku dozvedel o situácii, okamžite prišiel na stanicu so skupinou vojakov oddaných spoločnej veci.

Po krátkej porade v páričku pred stanicou sa rozhodlo o ďalšom postupe: nadporučík Cyril Kuchta, ktorý perfektne ovládal nemčinu, ponukne fašistom pohodlný a bezpečný nocľah v kasárňach...

Ryba chytla háčik!

Fašisti unavení cestou, rozčúlení vzniklou situáciou, bez väčšieho otáľania prijali návrh dôstojníka „spriatelenej slovenskej armády“, ktorý im

Pastelový mierový večer padal na Vörösmartyho námestie a galganova mať ronila hojně a horké slzy. To bola tiež jediná činnosť, ktorou sa skupinka vykazovala. No všetci sa po krátkej výmene náhladov zhodli na tretom nezvratnom fakte: pláčom sa to nevyrieši.

Maďarský spisovateľ sa tvrdošinu vracať k logike — bohov prečo: — Kde sme, — sputoval sa ostatných a Vörösmartyho zvýšeným hlasom. — Sme v Ľudovej republike. Môže sa v Ľudovej republike stratit dieťa? Nemôže.

Vörösmarty súhlasil, iba fakty nie.

— Čo je najväčší poklad? Človek. Pre koho všetko? Pre dieťa. Toto sú úplne nezvratné fakty.

Otec galgana vzdaľoval sa medzitým rýchlo od žulových brehov logiky. Naďšamprv si predstavoval, že sa spoza rohu zjaví strapatá hlávka a že stratený syn, zadúšajúca sa šíbalským smiechom, zvolá podľa starého dobrého zvyku: „Ale som vás dosťal!“ A že potom nasleduje najnebezpečnejší, no i najvýdatnejší pedagogický výprask, ktorý kedy bol udelený v povodí rieky Dunaja. Alebo že sa od nábrežia bliži usmievavý starý pán v slamenom

toľko narozával, aké rajské pohostinstvo ich tam čaká.

Celá banda nacistov, spolu 32 osoby, sa prestáhovala zo železničného vozna do kasárni v susedstve stanice. Nacisti (medzi nimi dve ženy a jedno asi 16-ročné dievča) sa navečerali a šli si odpočínať. Ale asi dobре vyčítali z tváři svojich „spojencov“, že sa na nich nemôžu spôlhahnúť, lebo na chodbe kasárni postavili vlastnú ozbrojenú stráž...

Partizáni chtiac-nechtiač museli sa vrátiť do základne v Sklabine. Hned za nimi sa v našom štábě objavili: plukovník Emil Perko, veliteľ martinškej posádky a nadporučík Cyril Kuchta. Prišli pre ďalšie rozkazy.

Do úsvitu ostalo už iba málo času. V Bratislavě už celkom iste vedeli, že expres z Budapešti uviazol kdesi na ceste, medzi horami... V hlavnom meste Slovenska sa triasli o osud jeho vzácných cestujúcich. Iba niekoľko dní uplynulo od vyhlásenia stánného práva v súvislosti so zvýšenou aktivitou partizánov. Mali sme už za sebou niekoľko vydarených partizánskych akcií, pre ktoré nemohol spať bábkový „prezident“ z milosti Hitlera, dr. Tiso a jeho poradcovia, o. „veľvyslanec“. Tretej ríše v Bratislavě herr Ludin. Minulého dňa partizáni z našej brigády bravúrnym útokom zneškodnili žandársku a gestapáku stanici vo Vŕťkach... Teraz prišiel rad na nacistickú misiu na čele s herr generálom Ottom. 32 osoby. 32 ľudské životy. Ja som mal rozhodnúť o ich osude. Ja — človek, ktorom už piatia bratia padli v boji s fašistickým okupantom, ktorého domovinu nelútostne spustošil nepriateľ bezohľadne vražiac milióny bratov a sestier...

Tí dva slovenskí dôstojníci, ktorí sedeli predomou s otáznikom v očiach chceú vedieť čo rozkážem urobiť s tými ľuďmi v esesáckych uniformách, ktorí ešte spia v martinškých kasárňach spánkom spravodlivých... Snať

ich trocha omráčila generálksa uniforma fašistu... Áno, je to veľká „ryba“. Preto vysvetlujem, že iba veľký zločinec mohol takto postúpiť u obzločenému Hitlera, tak teda... Rozkaz môže byť iba jeden: „Odzbrojíť celú bandu a odovzdať ju partizánom. Akýkoľvek odpor z ich strany je rovnoznačný z rozsudkom smrti. Začíname konat!“

Rano som dostal hlásenie:

„Hitlerovská misia bola zneškodnená vlastenecky zmýšľajúcimi slovenskými pešiakmi, ktorým velil čatár Letko plniač rozkazy nadporučíka Cyrila Kuchtu“.

Podľa toho, čo sme sa neskôr dozviedeli, udalosti mali takýto priebeh: nadporučík Cyril Kuchta vypracoval plán, aby dôsledne splnil môj rozkaz. Prípravil čatu pešiakov, do ktorej vybral verných vojakov. Čata čakala v plnej hotovosti na nádvori kasárni. Keď nacisti budú vychádzať z kasárni nadporučík Cyril Kuchta dá znamenie vojakom, aby namierili zbrane na nepriateľa a on sám výzve Nemcov, aby sa vzdali. Majú pozorne sledovať esekákov a na každý nebezpečný pohyb bleskové reagovať palbou s automatom.

Nemci vstali na svitaní — zrejme nespali ako ľudia s čistým svedomím, nechceli ani raňajkovať v kasárňach a len súrili, aby ich odprevadiť na stanici. Opúšťajú budovu jeden za druhým idúc za nadporučíkom Kuchtom, ktorý ich viedie k bráne. V nevelkej vzdialnosti čaká čata.

Je pošmúrne ráno.

Nemecký dôstojník reve za chrbotom nadporučíka Kuchtu:

— Co tu o tomto čase robia títo vojaci?

— Budú vás, eskortovať cez mesto! — odpovedal nadporučík Kuchta a využil moment, aby zastať. Nacisti prechádzajú vedľa neho s pohľadmi plnými nenávisti a pohrdania. Sloven-

ský dôstojník ostáva vzadu za nimi a vtedy kričí na plné hrdlo:

— Hände hoch!

Jeden z fašistických dôstojníkov bleskovo vystrelil do strážnika v bráne a začal utekať. V tom istom momente seržant Letko dal rozkaz:

— Pál!

Cata Slovákov zasypala nacistov dažďom gulek, tí sa chaoticky bránili. Medzi obidvoma skupinami nebolo viac ako pätnásť až dvadsať metrov. O chvíľu na nádvori kasárni ležala už celá hitlerovská banda s generálom Ottom, ktorý už nestihol podať hlášenie v Berlíne. Zachránilo sa iba ono mladé dievča, ktoré vojaci odvezli do mestskej nemocnice. Bola ranená do pravej nohy pod kolonom.

Takto zahynul Otto, generál s umrlčiou lebkou.

Co o ňom vieme?

Pred vypuknutím druhej svetovej vojny bol veliteľom 27. divízie Wehrmachtu, ktoréj vojaci sa zúčastnili ozbrojenej provokácie proti Poľsku už 28. augusta 1939 zo Slovenska. Tento provokačný útok poľskí vojaci odrazil. Vtedy gen. Otto sa poponáhal vyjadriť poľskej vláde poľutovanie za tento „neprijemný incident“ vyvolaný vraj „opitými vojakmi“, ktorí budú „prikladné potrestaní“.

V skutočnosti však — podľa historických dokumentov — vieme, že počiatne Hitler plánoval zautočiť na Poľsko na svitaní 28. augusta 1939. Tento dátum zmenil pod vplyvom rád svojho astrológa, ktorý povedal, že 1. september je priaznivejší...

Osud chcel, že gen. Otto, už v uniforme SS, opäť bol na slovenskej zemi, na ktorej začínať svoju zločinnú kariéru a práve na tejto zemi ho zasiaha partizánska guľka, k čomu prispej aj syn poľského národa.

PJOTR ALEXEJEVIČ VELIČKO

klobúku, za ruku viedie poplakávajúceho chlapčeka, chlapček že zazrie skupinku na Vörösmartyho námestí, tvár sa mu rozsvieti, rozbehne sa a s otvorenou náručou...

Naproti tomu galganova mater, ešte väčšmi sa vzdáľujúc od bralnatých pevnín logiky, vidí zhľuk na dunajskom nábreží, na rušnej križovatke, na koľajnicach električky, počuje sirénu sanitky, číta v novinách titulky o tragickej nehode dňa...

— Aspoň keby tá Budapešť nebola taká veľká, — seveli. Ale je.

— Mal' na sebe manchestrové nohavičky, — poovie žena nášho maďarského priateľa sústredene a ukazovákom pravej ruky sa dotkne sluchy, — námornícke tričko s dosť veľkým mastným flakom, belasé pančušky a sandále neurčitej farby. V ruke mal Tivoli — to je dôležité.

— Keď na vec hľadíme logicky, nemáme sa čo ho báť, — uzavrel svoje úvahy mladý maďarský autor. — Všetko sa dobre skončí, inými slovami, vobeč nič sa vlastne nestalo.

Stmieve sa nad malým zeleným námestím Vörösmartyho, zažinajú sa svetlá Budapešti, na lavičke sedia tíska štýria ľudia a piaty človečik

zmizol uprostred duniaceho veľkomesta, vlak ide zajtra sedem dvadsať a je pol deviatej večer, neopomáha logika ani neologika, priplchtili sa myšlienky na to najhoršie a k tomu ešte začína drobno, fatalisticky, demobilizačne popŕchať.

V hlave galganovho otca zrodil sa politický aspekt na vec: ide o únos, o výčin temnej reakcie, ktorá takým spôsobom chee znova vrhnuť jablko svaru najsamprv medzi hostia a hostiteľa, potom medzi maďarskú a slovenskú inteligenciu a napokon medzi obidva a prípadne i ďalšie národy. V zahraničí sa rozchýri, že v Ľudových demokraciach nielenže si slušný človek už nie je istý vlastnými fabrikami a veľkostatkami, ale i to rodné decko mu z čista jasna zmizne na verejnnej ulici. Podzemie potom rozšíri šuškanou propagandou, že nevinné deti, ktoré záhadne zmiznú na uliciach hlavných miest za železnou oponou, zjavujú sa po čase vo zvláštne hracích taboroch, obklopených ostnatým drôtom, kde ich nútia hrať sa kolektívne „Človče, nezlob se“, hoci ony túzia hrať sa individuálne Tivoli.

Théby — mumie nalezené v hrobkách faraónů

Na sedmdesát dnů, což byla doba mezi smrtí a pohřbem, opouštěla duše „ba“ tělesnou schránku obyvatele starého Egypta.

Sedmdesát dnů měli tedy pozůstalí na to, aby s nebožtíkem něco provedli a zachovali ho pokud možno v původním stavu, neboť jinak by byla „ba“ odsouzena k věčnému bloudění.

A tehdy se dostali ke slovu mumifikátoři, dnes bychom řekli specialisté — balzamovači. Jejich povinností bylo zajistit, aby duše poznala tělo zemřelého, vrátila se, a mrtvý mohl pokračovat v životě, pravda, tentokrát už posmrtném.

Kupodivu, ač starý Egypt je hotovým nalezištěm písemných památek, z nichž se dovdáme dokonce i o věcech podřadných a malicherných, co se týče mumifikace se musíme spolehnout na poměrně pozdní svědectví antických autorů a srovnání s nalezy na vlastních mumiích. I obvykle dobře informovaný otec „dějepisu“ Herodotos (asi 484 — po 425 před n.l.) nezanechal úplně přesný popis.

Dnes víme, že mumifikátoři se snažili tělo zbavit vnitřnosti a tuku, které první podléhají hnilobnému procesu, pak nebožtíkovu schránku vysušovali, zbavovali všech nečistot, umyli olejem, naplnili myrrhovým práškem, plátnem napuštěným vonnými látkami, balíčky natronu, někdy i pilinami nebo pískem a pak ovinuli lněnými obinadly, dlouhými až několik stovek metrů.

Sedmdesátý první den se zpravidla konal pohřeb. Účelem obřadu bylo vrátit mrtvému tělo do plného užívání, aby opět mohl jíst, pit, milovat a jednat.

Když to všechno sečteme, měli pozůstalí s nebožtíkem dost starosti. Neboť pohřbem nic nekončilo. Mrtvý musel jíst a pit — to znamenalo nosit mu pokrm a nápoj. Tuto povinnost si bohatší zjednodušili. Věnovali kus pozemku kněžím, a ti z úrody zásobovali mumifikovaného dědečka — a sebe taky. Chudí půdu neměli a tak si často odtrhovali od úst, aby nebožtíka nasytili.

Tak čo? — opáta sa napokon ktorísi skorútený člen mlkvej skupinky na Vörösmartyho námestí. Je to veľmi aktuálna otázka s priam historicko-filozofickým dosahom.

Rozhodli sa napokon vrátiť do hotela — nie že by sa vzdali, ale aby sa poradili... Zavolajú vládu alebo požiarníkov alebo nočných strážcov alebo Zväz spisovateľov...

Viezli sa prekrásnu letňou Budapešťou, v ktorej drobinko mrholilo a v ktorej sa poslušne, dobre vychované a starostlivo strážené detičky práve nedobrodružne a prozaicky ukladali do postielok. Stratili sa noháty sedemročný chlapček tmavých vlasov, tmavých očí, veselých uší a s nápadným mastným tlakom na náhorníckom tričku... V ruke mal hru s cengavou striebornou guľočkou a patrí k zvádzanému štvorlistku, ktorý vstupuje do hotela na pozadi čierneho obzoru a bezodnej beznádeje...

Dobrý večer prajem, — povie vrátnik dvom spisovateľským párom, zničeným a zdeptaným, — a pre vás mám odkaz. — Vytiahne lístok z priečinku, nekonečne pomaly a akademicky si nasadí cvíker na povrázku, dlho lústi záZNAM pod lampou

lení byly podrobny zevrubné prohlídce a konzervačním zákonkům. Daleko nejzajímavější bylo rentgenování. Laik nemá ani zdání, co všechno se dá zjistit. V prvé řadě falze. Například v mumii dlouho pokládané za pozůstatky princezny Mutemkit, dcery královny Makery z 21. dynastie, byl objeven — malý paví. Nebo místo celého těla ptáka staří mumifikátoři použili pouze jedné jeho končetiny a ostatek vymodelovali z hlíny. Zřejmě vůbec nepředpokládali, že po čtyřech tisících let se na podvod přijde a učenci si budou lámat hlavu, co je k tomu vedlo.

Ovšem to zdaleka není všechno.

Rentgen prozradil, jakými chorobami staří Egypťané trpívali. Neměli to na tom světě lehké, spíš naopak. Medicína byla ještě v plenkách a lékaři se více spoléhali na bohy než na své znalosti. Pozoruhodné je, že ač už uplynuly tisíce let od říše faraónů a svět se velice změnil, lidé umírají na tytéž nemoci.

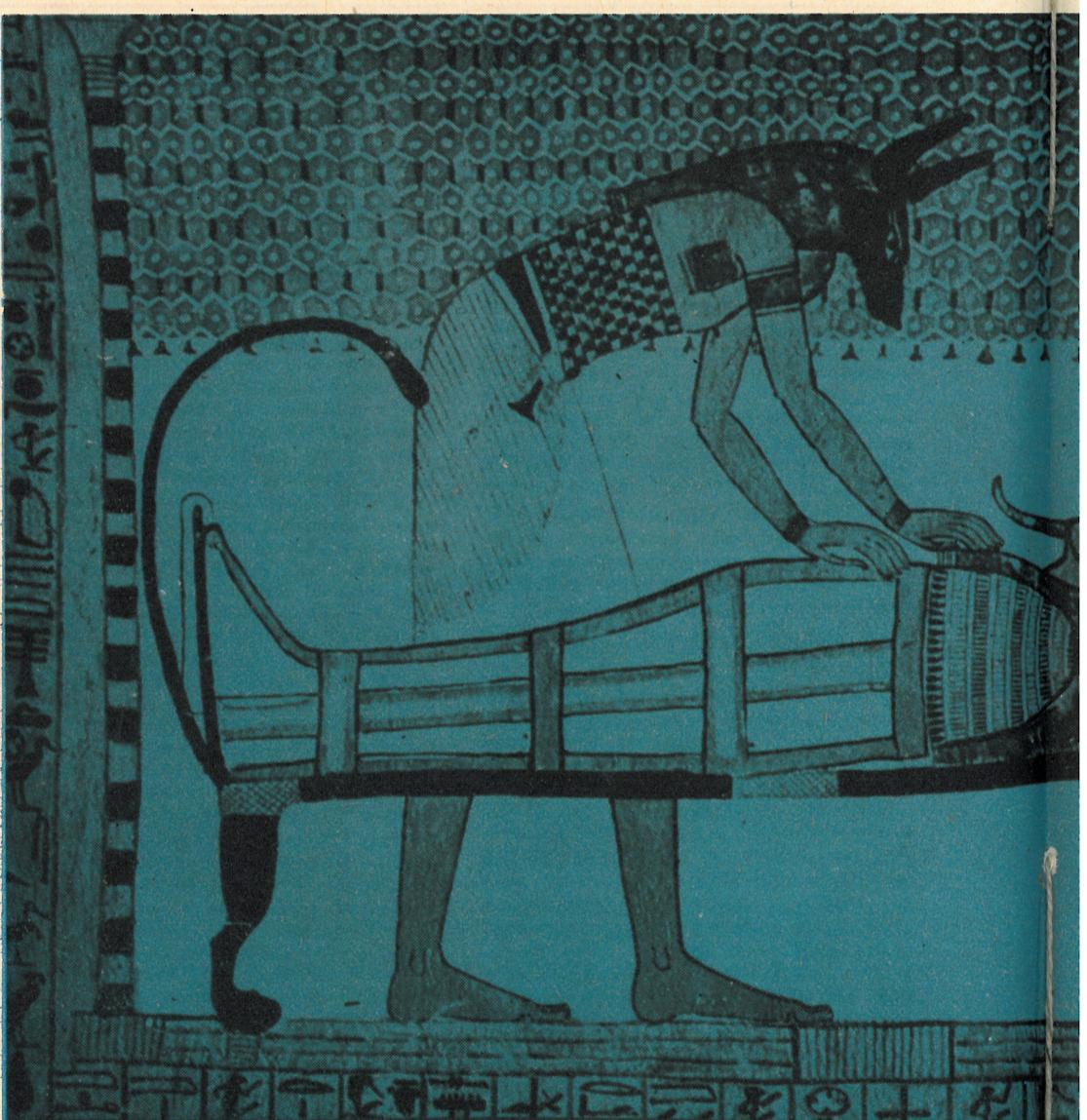
ce. Díky mumiím víme, že dočasně byly degenerativní změny páteři, populární výrůstky, že z něty postihovaly plíce, klouby, hrudnici a slepé střevo. Podarilo rovněž prokázat bilharziosu způsobenou parazitem žijícím v Ní, která je dodnes metlou feláhů, ani zhoubný nádory nejsou novou dvacátého století, o dětské nemoci ani nemluvě. A už tenkrát dalo hovořit o nemocích společských tříd. Chudí umírali často tuberkulózu z podvýživy a existovaly též typické choroby z povolání kamenici trpívali zaprášením pláště. U bohatých zase nepřekvapuje, je sužovaly žlučové a močové meny, cirroza jater a arterioskórozá.

Konečně aby nám nebylo lito, že se faraónovým poddaným kazí stejně jako občanům socialistického státu, jen ošetření zřejmě víc bude.

Ovšem zuby, jejich stav a obření, srůstání lebečních švů, roz-

MUMIE

Nástenná malba: bůh Anubi preparuje mumii

a polovicí štvorlistka nakoniec povie: — Vy ste Slováci? A máte syna? Tak je na vrátnici hotela Dunaj. V prípade, že máte záujem, môžete si ho tam vyzdvihnúť.

Zenský dvojlístok si sadne do haly poplaka, mužský vyletí neprirozenou rýchlosťou na ulicu a do prvého taxika. O chvíľu pristáva strmhlav na vrátnici hotela Dunaj. Vrátnik im na očiach vidí, kto sú a po čo prišli, tíší ich gestom cisára v zálohe, potom ich po prstoch vede do izbietky za vrátnicou, zachovávajúc mlčanie, pri ktorom nasakuje husia koža, a výzor, s ktorým sa zástavy vyfahajú na pol žrde.

V izbici sedí ctiteľ pamiatok, turista a novátor zemepisu, sústredene vystreluje guľôčku do očíslavaných jamic a tichučko šemotiac perami, spočítuje výsledok. Keď uvidí prišedších, obráti k nim zbežne pohľad, odrhnie si spurné vlasy spredu čela a povie:

— Počkajte trochu, hneď budem mať milión.

Vrhol som sa k nemu, ešte dobre nevediac, či ho najsamprav vyobjíjam a či štandopede vykonám spravodlivosť. Opýtal som sa ho však pozorne a s dôrazom:

— Milión?

Znovu rýchlo pozrel na mňa a rovno vrátil zrak: — Tak tisíc, — povedal — A po chvíľke rozladene, pedantsky dobre. Tristo šesťdesiat...

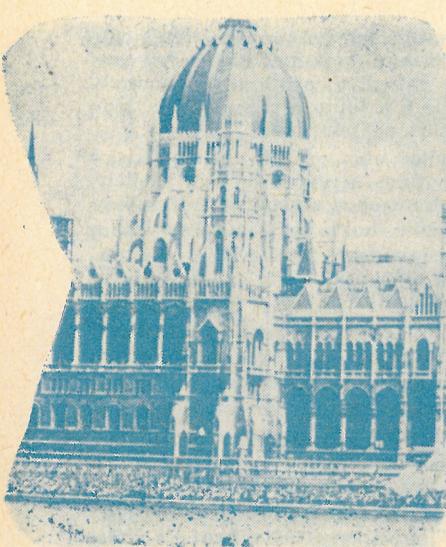
Prikľakol som k nemu a rozochvá som sa ho spýtať:

— Ako si nám to mohol... kde si vlastne bol ty...? Vieš, ako dlho fa tučák sa uja, — a ukázal na dôstojenstvo vlastného Dunaj.

Vybavili sme organizačné aj iné detaľy so šťastným objavením chlapčeka, a počas doby auta.

— Nedá sa na teba spoľahnúť, — kde si cestou. To nemal zo seba.

Ani môj maďarský priateľ mi neveľa ako sa v takomto zložení pripade pocit šťastia nad objavením ratolesti späť mi neharmonicky s vedomím istých bežných výchovných povinností. Okrem toho boli tiež emotívne náplň chvílie obchádzania novisko ratolesti všetko ešte komplikovalo.

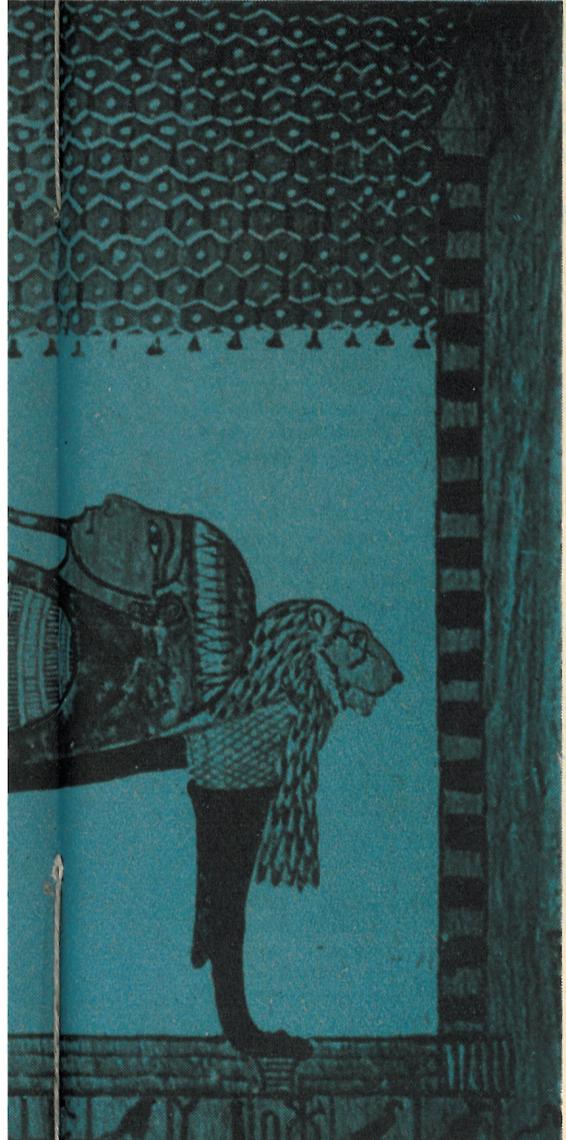

že dočala zmény na žáby, po- dala se sú zpiso- v Niu, feláhi a ou no- tiské ob- enkráti se spolen- často na existova- povolení; ním plic. apuje že čovéka- teriokle- o lítozu- m kžily lističeho víc bo- a orou- ū, revoj

dřeňových dutin v dlouhých ko- tech ap. slouží odborníkům ke zji- štění věku nebožtíka a tím, dají-li se dohromady cifry z více zemí, i průměrného věku obyvatel starého Egypta a jeho sociálních vrstev.

Výběc, jak se zdá, vědci nejrůz- nějších oborů se na mumii dů- kladně vyvádí a zřejmě dlouho čekali na svou příležitost. Internista s uspokojením konstatuje dva pří- padu vyvinuté arteriosklerozy s typickým zvápenatěním stěny vel- kých tepen, antropolog pozorně studuje lebku, tváře a stavbu kostry a se zadostučiněním zapíše, že jeden československý exemplář nese nepochyběně černošské rysy; pocho- pitelně, že při výzkumu spolupra- cuje i egyptolog, mumifikovaná zví- řata na sebe soustředila pozornost odborníků zoologického oddělení Národního muzea v Praze, pásy obinadel studují odborníci v technologií textilu a nyní se začíná pra- covat na mikrochemické analýze lá- tek použitych při mumifikaci.

KOUZEL ZBAVENÉ

Nám mladším zvykol hovorieva Emo Bohúň v redakcii Veselých novín, že so slovenčinou sa dohovoríte všade. Na celom svete. Ba dokonca ešte aj v takej nám ďalekej — Budapešti. Toto svoje tvrdenie Emo aj náležite zdôvodnil. A veru celkom jednoducho a priateľne.

— Pozrite, chlapci, — hovorieval. — Co myslíte, za tie roky biedy koľko Slovákov sa vysľahovalo z republiky? A viete čo, vezmite len to obdobie od vzniku našej republiky. Nezamestnanosť a bieda vyhna- nala tisícky chlapov v najlepších rokoch do cudziny, za veľkú mlá- ku, do Francúzska či do Belgicka a všade. Vôbec, vezmite si len jedinú našu slovenskú profesiu — drotárstvo. Koľko drotárov sa len pobralo do sveta, aby neboli doma na farchu, aby nevyjedali tým dru- hým, a azda aby predsa len nejaky ten dolárik poslali domov. A to si myslíte, chlapci, že naši nosili tam v cudzine akýsi pás cudnosti? To ani neviete, aký sme my mali dobrý chlapský chýr. Ved' až z Pa- riža prišli tri vydaté paničky raz do Tatier, že by chceli mať deti od Slovákov... Pán Pospišil, nekrivte tak neveriacky tie vaše plnotučné gamby, vás by si akiste nebola vy- brala ani jedna...

No a došiel chýr až hen do Važca. Ked' sa to akosi náležite rozchýrilo, dohodli sa traja kamaráti, že by to s tými Francúzkami ako skúsili. Ten jeden sice namietal, že ohľadom alimentov máme s Francúzskom vraj nejakú právnu dohodu, ale tí dva ho umlčali, že tu ide predsa o vydaté paničky, ide vlastne o regeneráciu rodu, aby nevykapali šlachtici. Na a to už potom bolo hej. A tak sa v sobotu vyobliekali a rovno na Štrbské Pleso. Vraj tam bývajú. Nebudem vás napínať, tí traja sice tie Francúzsky prespalí, to je pravda, ale čo im to bolo platné, ked' sa to predsa len diev- čata doma dozvedeli a veru ani jedna sa s nimi nedala do reči. Nie to ešte do posteľe. Nech si vraj ta idú, za ich francúzskymi frajerkami. Veru museli z dediny, nech sa im hocako nechcelo. Teda vidíte, aj v Paríži pribudne najmenej o troch Slovákov viac.

Teda chlapci moji, so slovenčinou sa dohovoríte všade na svete... Pán Beňo, vy zasa nerozmýšľajte o Francúzkach, vy by ste hned vlickli so sebou celú pôrodnicu, babrák.

Uvedomujem si, že sa Emo díval na mňa, ale odkiaľ uhádol, čo mi máta v hlave, to veru neviem. Lebo mal pravdu, namôjveru. Ale nechajme hovoriť Emu Bohúňa:

— A ako vratíme, po slovensky sa dohovoríte aj v Budapešti. Hovorieva sa, že celú Budapešť postavili Slováci, teda liptovskí murári. A viete, že to môže byť aj pravda? Lebo nachádzame tu slovenských potomkov na každom kroku. Ved' si len vezmite trebárský telefónny zoznam, prelistujte niekoľko strán a vypíšte si slovenské priezviská ako Medňanský, Jablonický, Ha- ruštiak, Kočiš, Marenčák, Hvízdoš, Žilinsky, Hornáček, Prakovský, Kro- páček, Potocký a čo ja viem čo všetko ešte. Toto sú všetko sloven-

ské mená, v priebehu rokov ich začali písť podľa maďarskej fonetiky, ich nositelia sa z rozličných príčin prestali hlašiť k svojmu rodu, ale po slovenský ešte nezabudli. Tak sa potom skoro každodenne prihodí, že natrafíte na ľudu, ktorí sa vám odrazu zapletú do reči, keď hovoríte s niektorým svojim zná- mym alebo priateľom po slovensky...

Mám priateľa, s ktorým si občas zájdeme do Pešti. Tento môj priateľ zásadne hovorí v Budapešti v

S TOU NAŠOU
S LOVEN- ČINOU

každej verejnej miestnosti, v kaviarne, či v reštaurácii len a len po slovensky. Toť nedávno sme boli tiež v Budapešti a zašli sme si do kaviarne Emke.

Nuž ako ináč, v prvej chvíli sme aj zabudli, že sme v Budapešti. Ved' viete, tie kaviarne sú azda na celom svete rovnaké. Sadli sme si tak, aby sme videli aj do ulíc a ani v kaviarni aby podľa možnosti nik neušiel našej pozornosti. Zjavil sa čašník.

— Parancsolnak az urak?! — opýtal sa.

— Prineste nám bielu kávu so smotanou — objednal môj priateľ podľa starého zvyku po slovensky.

— Mit méltóztatik? — opýtal sa udinený čašník. Ale vtom ho môj priateľ rezolutne odsunul do obrany slovami, vyslovenými s patričným dôrazom:

— Bielu kávu so smotanou, vy mrcina! Či neviete po slovensky?

— Prosím útico, — povedal čašník a o malú chvíľu sme už mali na stole bielu kávu so smotanou. Ešte dobre, že nám naširoko usmiala tvár čašníka nepadla do nej. Aj z tohto náhodného prípadu vidite, chlapci, že slovenčina je reč svetová, len treba vedieť použiť patričné slová a dôraz. Napokon nám porozumie aj Hotentót.

Dlho sme ešte počúvali rozprávanie Emu Bohúňa o našej slovenčine. Bol priam nevyčerpateľný. A počúvali sme ho radi a s nevšedným záujmom. Vo vzduchu sa vznášalo čosi čisto bohúňovské, aké sú nevy- svetliteľné fluidum, ktoré nás naplnilo pyšným sebavedomím, že aj my sme Slováci. Ale myslím, že naj- poučnejšia bola príhoda, ktorú nám vtedy Emo rozpovedal na záver nášho redakčného posedenia:

— Obedoval som v istej reštaurá- cii vo vnútornom meste Budapešti. Kým som ja pokojne jedol, nedá- leko mňa celý hľúčok kelnerov ob- stal istého hosla, ktorý robil gria- mas, posunku, jedným slovom správal sa trocha čudne. Okolo neho čašníci celkom bezradní... V tej chvíli som počul čosi ako „sakra“, a už som bol doma. Vstal som, siel som k tomu stolu, odsunul som jedného čašníka a povedal som:

— Tépic!

— Ajé, nazdáááár! — potešil sa a už aj ma posadil vedľa seba. A urýchleme mi vysvetľoval krvidlo a poťažkal si, že táto Budapešť je hrozné mesto. Chce vraj „vepřové“ a oni mu nosia zmrzlinu, chce „černou“ a prinášajú mu rybu na paprike.

Ked' som mu napokon všetko za- riadil na jeho najväčšiu spokojnosť, naraz sa ma opýtal:

— Vy priece mluvite po slo- vensky?

— Áno.

— A česky neumíte?

— Poslabšie — povedal som.

— Hm, hm! — zakrútil hlavou.

— Tak česky neumíte, ale maďar- sky, to jo.

Nepočul som posmech v jeho hla- se, ani výčitku. Co myslíte, čo som urobil?

— Pokiaľ vás ja poznám, šli ste s ním na pivo.

— Máte pravdu, chlapci, lebo aj v cudzine musíme my Čechoslováci držať spolu.

Píše ANTON BEŇO

— a rovnako rýchlo povedal zmierivo. dantsky: — No tak ozochveným hlasom de si vlastne bol... a urazeme, — kde tu rákám? Opýtaj enstvo vrátnika ho- iné detaily, spojené ka, a ponáhlali sme si, — kritizoval ma ni nevedel poradiť, pade postupuje. Po- lesti spájal sa ve- tých bezodkladných toho bezcitne kri- obchádzajúce sta- komplikovalo. Roz-

hodol som sa, že sa zachovám podľa matky, čím sa sice vôbec nevyhnem chybám, lež rozhodne tomu, aby sa o nich hovorilo.

— Dostal svoje? — opýtala sa ma matka tichým hlasom, len čo ma uvidela. Zavrtel som hlavou. Bola nevýslovne sklamána. Napevno počítala s tým, že som gaválier, že ho ja vyplatím a ona že sa s ním už bude iba maznat. — Vysvetlil si mu, akej strašnej veci sa dopustil...?

— Nie, — povedal som. — Čoho sa vlastne dopustil?

Pokúsili sme sa vyzvedieť, čo vlastne vyparati. Odpovedal jednoslabične, pre čosi akoby rozladený a nadurdený. Syntetická reprodukcia jeho dobrodružstva vyznieva asi takto:

Čakal nedočkavo na autobus. Vychádzajúc z neochvejného presvedčenia, že Budapešť je v Bratislavě (založeného na vedeckom poznání, že Budapešť je na Dunaji, Dunaj že je iba jeden, a to v Bratislavě), začal sa tlačiť do autobusu medzi prvými a ako vždy, s úspechom. Pretože však Budapešť z istých príčin jednako len nie je v Bratislavě, išlo o úplne iný autobus, než do ktorého bolo treba nastúpiť. Rodičia riešiaci autoritatívne

otázky bytia a nebytia kultúry, nevšimli si túto malichernosť, a kym prišiel pravý autobus, syn bol už za horami za dolami, pokiaľ pravda Budapešť neleží na rovine.

Dotyčný usalašil sa v nepravom autobuse na voľnom mieste, ihneď sa dal do prekonávania svetového rekordu na Tivoli a vôbec si nevšimol, že je sám. Túto okolnosť objavil až pri čistej stovke, ktorú pokladal za nevyhnutné triumfálne predložiť dospelým. V súvislosti s tým sa zistilo, že medzi značným množstvom pritomných dospelých niet nikoho, kto by mu rozumel. To ho napálilo a začal plakať.

Cestujúci upozornili na čierneho pasažierika nezámerne príslušnosti, ktorý chcel vystúpiť a z tej príčiny reval, až sa hory zelenali. Autobus sa zastavil a vŕťaz na Tivoli zastal na budapeštianskom večernom chodníku. Dookolo hučala džungla veľkomesta.

Pri stratenom mládencovi zastavil sa najsamprv vojak. Ale aký vojak? Či vojak? To nie je také jednoduché! O tom mládeženc nemal inštrukcie. Preto odmietol vystúpiť s armádou do styku. Rozmažal si slzy po licach a dal prednosť starnejnej, ktorej zdvorile povedal:

„Sprechnzi dajč?“

Staršia pani asi nehovorila dosť dobre po nemec- ky, preto oslovila niekoľko ďalších chodcov. Mlad- šia pani („taká pekná, so sukňou až po zem, tro- chu ako teta Milica, keď hrá vilu“) odpovedala na otázku s potešením kladne. To mládeženc pri- jal s uspokojením, no mäločo sa rozriešilo, pretože slovami šprechnzi dajč vyčerpávala sa jeho zna- losť tohto svetového jazyka do dna. Ešte mno- hodubne naznačil:

„Ich čechoslovakaj.“

Mladšia pôvabná pani to nepokladala za ve- likáštvu, naopak, vzala chlapca za ruku a zaviedla ho do nedalekého hotelu Dunaj. Odtiaľ telefonovali všetkým budapeštianskym hotelovým vrátnikom, či u nich nebývajú československí občania, ktorí strácajú deti po uliciach.

— Však nám to už nikdy neurobíš? — pove- dala dojatá mať navrátenému synovi.

— Prečo nie? — začudoval sa. Na otca sa obrá- til znova v kritickom tóne:

— A vidíš, že sú dva Dunaje.

PETER KARVÁS

MÚDRA ZANOVITOSŤ MLADÝCH

Mladí ľudia iba zriedkavo vedia byť zanoviti. Je to skôr charakterová vlastnosť, ktorú sa nadobúda v staršom veku, úmerne so ziskavaním životných skúseností, vedomostí o ľuďoch a vlastných možnostiach. Napriek tomu, že ich je tak málo, rozhodol som sa napísť o zanovitých mladých ľuďoch, ale o takých, ktorých zanovitosť je múdra, hlboká premyslená, a čo je najdôležitejšie — prináša úspechy. Takýmito mladými ľuďmi sú účastníci súťaže o titul Mladého majstra úrody, organizovanej už tri roky.

Ked písem tento článok poznáme už majstrov roku 1971. Majsterka sa menuje Jadwiga Woronko a majster Zygmunt Starosta. O ich tituloch rozhodla veľká väčšina spomedzi 22 000 osôb, ktoré sa zúčastnili celopolského plebisitu. Nakoniec nebola to iba celopolská súťaž, totiž zúčastnili sa jej — čo treba zvlášť zdôrazniť — aj čitateľia polskej tlače z ČSSR.

Tak teda spomedzi 33 kandidátov a kandidátov, boli nakoniec zvolení Jadwiga a Zygmunt. Toto rozhodnutie neboló náhodné. Jednoducho práve oni sú najlepším príkladom, že pre dobrého rolníka neexistuje ani zlá pôda, ani neúrodne roky. Totiž náhodou boli zvolení ľudia, ktorí hospodária vo vývodstvach, v ktorých pôda je rozhodne nie najlepšia: Jadwiga v Štetinskom vojvodstve a Zygmunt v Bielostockom vojvodstve. Napriek takejto slabej pôde obaja ohrozili rekordy dánskeho a holandského poľnohospodárstva. Minulého roku dosiahli po 37 q obilia z hektára. Pritom Zygmunt tento výsledok dosiahol na pôde V. a VI. triedy. Ale starších rolníkov zahabila predevšetkým Jadwiga. V jej obci totiž

hektárové výnosy dosahujú priemerne asi 28 q. Preto ani neprekupuje, že teraz v jej dedinke manželky zobúdzajú manželov slovami: Vstávaj, Jadwiga je už na poli a ty ešte spis! Nikto nepozerá na hodinky, vedia, že Jadwiga začína prácu najneskoršie o piatej hodine rano.

A predsa ešte pred niekoľkými rokmi toto vysoké, pekné dievča predávalo zákušky a kávu v jednom divadelnom bufete vo Varšave. Možno by ich predávala aj dnes, keby jej nezomrel otec. Rozhodla sa vrátiť späť na dedinu, k matke a dvom mladším sestrám, k zadlženému gazdovstvu. A keďže nešťastie obyčajne nechodi samo, niekoľko dní po jej návrate víchríca strhla strechu zo stodoly. Potom jej ukradli koňa. Jadwiga potrebovala tri roky, aby nadrobila tieto straty. Roku 1967 dosiahla už veľmi dobré výsledky, zapisala sa do strany, založila krúžok rolnickej prípravky a dokonca začala novohárať obyvateľov dediny, aby vybudovali mládežnícky klub. Nakoniec výstavba klubu je jedinou jej iniciatívou, ktorá zatiaľ nepriniesla výsledky. Napriek tomu, že autorita Jadwigi na dedine zreteľne stúpla. Voľakedy sa Jadwiga sama vypytovala najlepších gazdov na ľajomstvá ich úspechov. Dnes mnohí z nich radi prichádzajú k Jadwige po radu.

Celkom iný bol osud Zygmunta. Zygmunt sa nikdy nepokúšal o štásie mimo svojej obce. Nechcel nasledovať svojich starších bratov, ktorí sú dnes inžinieri: jeden v odbore elektroniky a druhý vo vodnom stavebnictve. Rozhodol sa ostať jednoducho moderne hospodáriacim rolníkom. Je-

Mladý rolník z obce Wielno v Bydhoštskom okrese Leon Gmys získal tento rok druhé miesto v súťaži o majstra úrody. Na snímke: u Gmysovcovi otázka „vedúceho“ ich 12-hektárového, kvitnúceho gazdovstva je definitívne vyriešená. Leon, syn prevzal od otcu vedenie gazdovstva.

Snímka: CAF

ho úspechy pri dosahovaní tohto cieľa sprevádzali neustálne zlepšenia na vlastnom gazdovstve — pestovanie nových druhov obilnin, obhospodárenie a ohradenie pastvín elektrizovaným drôtom, stavba silážnej jamy, kúpa traktora. Stúpajúce náklady na tieto investície zreteľne ukazujú, ako pri postupnom zavádzaní zlepšení rastli finančné možnosti Zygmunta. Jeho najväčšou investíciou je výstavba moderného chlieva až pre sto ošípaných. Zygmunt chce naslahovať prvé ošipané do tohto chlieva už v najbližšom čase. Napriek takému množstvu práce Zygmunt sa nesťaže na nedostatok času. Študuje už na treťom ročníku Vysokej poľnohospodárskej školy. V zime urobil skúšku a dostal vodičský preukaz na traktor a automobil. Táto informácia by bola neúplna keby sme nepovedali, že je to veľmi mladý chlapec, má iba 23 roky.

Neviem, ako sa tento rok Jadwige a Zygmontovi vydarila žatva. Domnievam sa, že bude dobre svedčiť o majstroch. Ich životopisy sú určite netypické a pracovitosť úplne mimoriadna.

Nechcel by som tu tiež použiť steoretickú vetu, že výnimka iba potvrdzuje pravidlo, akým je celkom iný postoj mladzieži. Jednoducho Jadwiga a Zygmunt sú reprezentantmi tých mladých ľudí, pre ktorých poľnohospodárstvo je moderným zamestnaním, ktoré poskytuje možnosť vyniknúť a dosiahnuť úspech. Nie je to náhoda, že na vidielku práve mladí ľudia radi zavádzajú novinky, ktoré si často potom získavajú uznanie oficiálnych orgánov, ako napr. ministerstva poľnohospodárstva. Tak bolo o.i. s mládežníckou akciou propagovania rolnickej osvety, ktorá sa teraz zmienila na skoro samicatné oddelenie školstva. Tak bolo aj s mládežníckymi súťažami orby, ktoré predchádzali traktor aj na súkromných gazdovstvach. Nepochybne tak isto bude so skúsenosťami Jadwigi a Zygmunta. Práve preto súťaž o titul majstra úrody trvá a tohoroční majstri ešte tento rok budú mať nových súperov.

M. J.

hliadka ochotníckych umeleckych súborov, ktoré reprezentovali národnostné menšiny Novotarského okresu. Okrem iných vystúpili súbor piesní a tanec KSCaS z Kacvina a Jablonky.

V tejto iniciatíve by sa malo pokračovať, po odstránení organizáčnych nedostatkov, ktoré malí miesto počas tohoročných osláv. Žiaľ musí sa konštatovať, že miesto na ktorom sa konali podujatia nebolo vhodne pripravené, bola malá návštevnosť podujatií, neboli vybavené otázky dovolenie pre členov súborov následkom čoho nemohol vystúpiť súbor KSCaS z Novej Belej, Krempeach a Jurgova. Súbor Spoločnosti z Kacvina zbytočne priviezli do Nového Targu už o 10 hod., keď vystúpalo iba o 17.30. Príčinou tohto bol nedostatok spolupráce medzi referátom kultúry ONV v Novom Targu a Okresným kultúrnym domom.

J. A.

Redakcia opäť nedostala pozvánku, čo nezabudneme!

KUCÓW

Dne 4. kvätna letošného roka se vznítil velký požár ve staveních našich krajanů Miroslava Semeradta a Jana Bureše. Shořely tři stodoly a stáj. Ztráty se odhadují na více než sto tisíc zlatých. Požár hasilo dvanáct útvarů OSP. Boj s živlem trval šest hodin.

Dne 22.VI.1971 skladali žáci hudebního kroužku a souboru zkoušky a obdrželi vysvědčení za celoroční práci a námahu. Nyní budou mít dva měsíce prázdnin. A já, také využívajíc prázdnin, vyjíždím do Francie.

Připojuji srdečné pozdravy spolu s celým souborem

Lýdie Mundilová

redakcia
čitatelia
redakcia
čitatelia

ZO ZASADNUTIA
PREDSEDNÍCTVA
ÚV KSCaS

Dňa 11. júla t.r. sa konalo zasadnutie predsedníctva ÚV KSCaS, na ktorom boli prerokané otázky spojené s prípravami na zasadnutie pléna ÚV, ktoré sa bude konáť 25. júla t.r., to znamená: predsedníctvo schváliло správu z prác 4. zjazdu Spoločnosti, ktorú predloží plénu. Predsedníctvo ÚV KSCaS prijalo polročnú bilančnú správu, ako aj návrh rozpočtu pre rok 1972. Bol diskutovaný predbežný návrh plánu osláv 25. výročia Spoločnosti aj výdavky spojené s týmto oslavami. Bol vypracovaný plán kultúrnych podujatí pre druhý polrok t.r. podľa ktorého budú organizované také podujatia ako: prehliadka ochotníckych divadelných súborov, tradične vatre vo všetkých mestských skupinách Spoločnosti, prehliadka dychoviek, účasť našich súborov piesni a tancov na slávnostach v Banskej Bystrici pri príležitosti 27. výročia Slovenského národného povstania. Predsedníctvo ÚV KSCaS rozhodlo, že do Ban. Bystrice pôjdú súboru z Kacviny a Jablonky. Co sa týka organizačných

otázok na zasadnutí predsedníctva boli prerokované také otázky, ako: práca kultúrnych inštruktorov pri Obvodných výboroch KSCaS — predsedníctvo zaviazalo inštruktorov, aby vypracovali mesačné pracovné plány, ako aj predkladali správy o plnení týchto — otázky spojené s pobytom choreografa z Dolného Kubína na našich súborov — formálne finančné otázky Obvodových výborov a mestských skupín, otázky spojené s knižnicami a s kurzom slovenčiny pre učiteľov na Slovensku.

Pri príležitosti osláv 22. júla — štátneho sviatku PLR — boli priznané finančné odmeny týmto zamestnancom Spoločnosti: J. Molitoris — predsedu ÚV, A. Andrašák — tajomník ÚV, J. Novák — predsedu OV v Zelove, J. Kovalík — predsedu OV v Jablonke a J. Omylak — inštruktor KSCaS na Orave.

AUGUSTÍN ANDRAŠÁK
tajomník ÚV KSCaS

Podľa správy, ktorú sme dostali z Ústavu pre zahraničných Slovákov MS súboru našej Spoločnosti sú pozvané na pobyt na Slovensko v dňoch 25.8. až 31.8.1971 tento rok do Banskej Bystrice a nie ako v minulých rokoch do Martina. Hlavné vystúpenie súborov bude 27. augusta ako súčasť tohoročných osláv Slovenského národného povstania. Okrem toho Ústav pre zahraničných Slovákov počítá s tým, že naše súboru budú mať ešte jedno vystúpenie v okolí Banskej Bystrice.

REDAKCIJA

DOM UČITEL'Á
V JABLONKE

Napriek tomu, že na Spiši a Orave bolo vybudovaných veľa škôl, potreby sú ešte veľké. Dokonca aj v nedávno

vybudovaných školách takých ako napr. v Krempech sa už pocípuje nedostatok miesta a tak ako v minulosti, musia sa prenajímať izby v súkromných domoch, ktoré ako vieme, sú celkom nevhodujúce pre vyučovanie. Územné orgány štátnej moci sa musia touto otázkou väzne zaoberať v tejto päťročnici. Tak isto väzne sa musia zaoberať aj existenčnými podmienkami učiteľov. Úprimne povedané touto otázkou sa dosiaľ nikto väzne nezaoberal. Učitelia, najmä mladí, ponechaní sebe, vegetovali a nadväzaj nemajú ani podmienky, ani perspektívky existencie. Nemusí sa zdôvodňovať, že taká situácia nielenže zle svedčí o starostlivosti osvetových orgánov o ľudí, ale má aj nepriamy vplyv na úroveň vyučovania, v tomto smere by sme si ešte mohli veľa priať.

Analogická situácia je v Jablonke. Jediné lycium na Orave a Spiši pocípuje veľký nedostatok bytov pre učiteľské kádre. Lokálna iniciatíva výstavby domu pre učiteľov je v tejto situácii veľmi cenná najmä preto, že v súčasnosti až dvanásť učiteľov nutne potrebuje byty. Obecný výbor strany, z ktorého iniciatívy vznikol návrh výstavby domu učiteľa, do tejto výstavby zapojil doslovné všetkých: nadriadené orgány, územné spoločenské organizácie, ako aj rodičov. Bolo dohodnuté, že dom bude vybudovaný na školskom teréne podľa typického projektu určeného pre zamestnancov štátnych majetkov s tým, že bude adaptovaný tak, aby v nom mohlo pohodlne bývať dvanásť rodín. Ukončenie výstavby sa planuje na rok 1973.

Dom učiteľa v Jablonke bude budovaný v rámci svojpolomocných prác a hospodárskej systémom. Celok práce bude dozorovať výbor pre výstavbu domu učiteľa, zvolený rodičovským združením. Základný význam pre realizáciu tejto investície budú mať dary občanov. Občania už

prihlásili asi sto tisíc zlých, štrk, piesok, drevo, dopravné prostriedky a prácu. Do týchto deklarácií by sa mali ďalej zapojiť Urbáry a rolnicke krúžky v tých obciach, z ktorých deti navštievujú lycium v Jablonke. Výbor pre výstavbu mimoriadnu prosbu adresuje na občanov Novej Belej a Krempeach na Spiši, aby dodali ďalší traktorov kameňa, ktorý je nevyhnutné potrebný na obloženie domu. Už po prvých prihláškach sa však možno domnievať, že Oravania a Spišiaci plne chápú význam tejto krásnej iniciatívy.

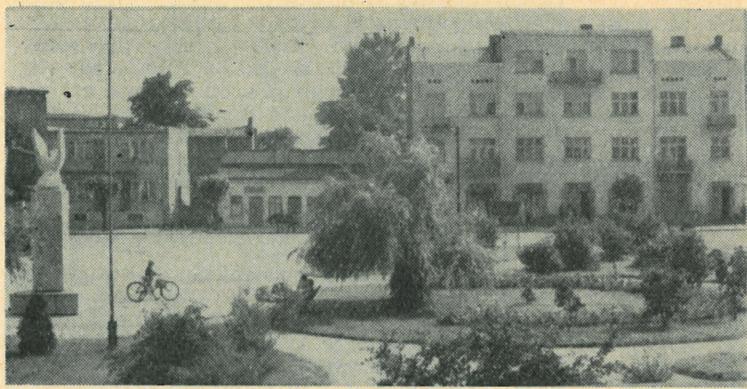
Z druhej strany však treba dodať, že osvetové orgány tiež prispejú, aby skôr ako je to plánované, dom bol vybudovaný. Predsa je to nie len spoločenský záujem, ale aj záujem štátu.

Teraz, keď v celom Poľsku otázky bytovej výstavby sú na prvom mieste, taká iniciatíva, ako v Jablonke na Orave by mala mať prvenstvo pred ďalšími fondom. Nesmie sa pri tom zabúdať, že nie je to iba otázka Jablonky. Školské investície, tie pre žiakov, a tie pre učiteľov na Spiši a Orave, tak ako aj v celom Novotarskom okrese si vyžadujú opäťovné prešetrenie a zmenu plánov, aby sa rýchle zlepšili existenčné podmienky osvety na tomto území.

Mik.

DNI NOVOTARGSKÉJ
ZEME

V dňoch od 19. do 27. júna t.r. v Novotarskom okrese boli Dni novotarskej zeme. Počas týchto deviatich júno-východných dní urobili prehliadku výsledkov dosiahnutých v okrese. Z iniciatívy organizačného výboru dňa 26. júna t.r. po prvýkrát v dejinách Dni novotarskej zeme sa oslavoval Deň národnostných menín. Tento deň sa konala pre-

Zde, uprostřed města Zelova, bude v příštím roce umístěna pamětní deska při příležitosti 170. výročí založení města Čechy a patnácti let existence a působnosti Obvodního výboru KSČS v Polsku.

ZELOV

„My nebudem, ale les bude“ ve smyslu tohoto hesla pořádají každoročně obyvatelé Zelova, starší i mládež, veřejnou akci sázení stromů. Město Zelov se rozkládá na ploše více než tisice hektarů a v jeho oblasti se nachází 235 hektarů lesů. Lesy zde tvoří hlavně borovice a břízy. Avšak v zelovské oblasti můžeme nalézt také dost úhorů. A především tedy tyto úhory se zalesňují. V roce 1970 bylo zasazeno 28 000 sazeniček borovice, 1 400 kusů bříz, 1 500 dubů. V přepočtu na jednolitou plochu bylo zalesněno téměř šest hektarů. V letošním roce byly zalesněny další dva hektary a to novými druhy stromů: jeřabinou (3 000 kusů) a modřinem (400 kusů). Kromě toho pokračuje doplňkové zalesňování a současně zvýšená péče o mladé stromky v téměř dvacetihektarové oblasti.

Kromě péče národního výboru a obyvatel Zelova o zalesněné plochy se soustavně rozšiřuje povrch parků, květinových záhonů a zelených pásů podél chodníků ve měst-

tě. Přes půldruhého tisíce stromů, javorů, lip a modřinů, a téměř pět tisíc ozdobných kerů zdobí město, v němž pásy zeleně a parky zaujmí téměř deset hektarů.

V současné době se národní výbor, FJN a společenské a mládežnické organizace rozhodly, že ještě rozšíří akci zalesňování. Vyvrcholí v letošním a příštím roce při příležitosti sto sedmdesátého výročí založení města Zelova Čechy. Naši krajané — členi zelovské skupiny KSČS se této užitečné akce činně zúčastní.

MK

NOVÁ BELA

Všetci vieme, že Novotargsky okres je bohatý na lesy, pritom väčšina lesov je v súkromnom vlastníctve. Pre roľníkov, majiteľov lesov veľmi dôležitá je pilna. V Novotargskom okrese je 36 pil a ani to nastačí. Roľníci by boli radi, ak by opäť začali pracovať nečistne pily, ktorých je 45 v Novotargskom okrese. Pily sú malé, najčastejšie boli stavane pre jednú dedinu.

Na našich snímkach niekoľko záberov zo schôdze MS KSČS v Novej Belej.

Na snímke hore zľava doprava: Dominik Kalata, Alojz Gaida, František Bednárik, Jozef Majerčák, Šimon Bednárik, Ján Cervas a František Chalupka.

Na snímke dolu zľava doprava: Ján Lopušnák, Peter Sabura, František Majerčák a František Klukošovský.

Pracujú niekoľko mesiacov v roku.

Občania našej obce Novej Belej sú radi, že aj u nás je pilna. Majiteľom pily ju Urbára. Pilna má najviac práce v zime, lebo ľudia majú viac voľného času a preto vtedy si cheú dať do poriadku drevo. Pilna sa nachádza za dedinou, pri rieke, nedaleko lesa. Drevo na pilu privážajú nielen Novobelania, ale aj občania iných dedín ako: Gronia, Gronkowa, Bialki, Tribša, Krempach, Lopusznej, Jurgoša, ale pilna mála zákazníkov aj z Lapšanky a Nižných Lapšov.

Na našej pile roku 1970 bolo prepilených 1 116.49 m³ dreva.

Členovia Urbára za prepílenie 1 m³ dreva platia 60 zl a ostatní občania 90 zl.

Vedúcomu pily želám veľa úspechov a stále viac zákazníkov.

CECILIA BRYJOVÁ

JURGOV

Majitelia hoľa pre vypásanie dobytka zo Slovenskej Vsi okr. Poprad, ČSSR bývajúci v Jurgove intervencionu vo veci umorenia dane z titulu dozorovania tejto Kvóta činí 20.183 Kčs od roku 1970.

Táto hoľa bola kúpena roku 1875 (pozemková kniha č. 239, Slovenská Ves okr. Poprad, 79 ha). V súčasnosti hoľa zarastla lesom a iba 1/8 pozemku sa hodí na vypásanie. Každý rok Jurgovania tento pasienok vyháňajú 40 kusov dobytka na tri mesiace.

Správa lesov v ČSSR hospodári na tomto teréne, vrúbuje a odváža stromy, majiteľom neskladá účty, ale zároveň žiada, aby jej zaplatili za odborný dozor nad hoľou.

Je to d'alšia, fažka otázka tohto typu zo Spiša a Oravy (svojho času sme písali o Veľkej Lipnici). Domnievame sa, že už je najvyšší čas s konečnou platnosťou ekonomickej a právne vyriešiť tieto záležitosti.

NASZE INTERWENCJE

Interwencja w sprawie szylów dwujęzycznych zamieszczona w Nr. 7 „Życia” (kol. 11), spotkała się z szybką reakcją zainteresowanych Instytucji CRS. Dziękujemy. Publikujemy w tej sprawie dwa pisma:

**OBYVATEL J. KSIĄZEK
WICEPREZES
ZARZĄDU WZGS
D/S ZAOPATRZENIA
LUDNOŚCI
W KRAKOWIE**

Jesteśmy w posiadaniu odisu pisma skierowanego do PZGS w Nowym Targu, przez redakcję czasopisma „Życie”, w sprawie dwujęzycznych napisów na szyldach naszych sklepów na Spiszu i Orawie. Z treści pisma wynika, że wydane w przedmiotowej sprawie polecenie Prezesa Zarządu Głównego CRS nie zostało w pełni zrealizowane i do tejczas istnieją sklepy, które nie posiadają dwujęzycznych napisów.

Niezależnie od tego, redakcja czasopisma „Życie” zwraca uwagę na fakt, że napisy na szyldach w języku słowackim posiadają błędy gramatyczne i stylistyczne, czego przykładem jest szyld sklepu „Artykuły Spożywczo-przemysłowe” w Trybszu.

Pracują niekoľko mesiacov v roku.

Zarząd PZGS w Nowym Targu otrzymał prawidłowe brzmienie napisów w języku słowackim dla wszystkich rodzajów sklepów.

W związku z powyższym proszę Obywatela Prezesa o osobiste zajęcie się tą sprawą i wydanie niezbędnych poleceń mających na celu spełnienie postulatów zawartych w piśmie redakcji czasopisma „Życie” oraz zarządzenia Prezesa Zarządu Głównego CRS. O wykonaniu polecenia proszę mnie powiadomić do 15 sierpnia b.r.

**WICEPREZES
ZARZĄDU GŁÓWNEGO CRS
(—) inż. W. Czerwik**

A oto treść drugiego pisma:

**CZASOPISMO
SPOŁECZNO
KULTURALNE
„ŽIVOT”
WARSZAWA**

W odpowiedzi na Wasze pismo z dnia 29 czerwca 1971 r., L.dz. 336/71 w sprawie nieprawidłowego napisu w języku słowackim na szyldzie sklepu spożywczo-przemysłowego w Trybszu, niniejszym uprzejmie wyjaśniamy:

— Zarząd Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Nowym Targu której sklep ten podlega, zlecił wykonanie szyldu dwujęzycznego w języku polskim i słowackim koncesjonowanej firmie, specjalistycznej w zakresie szylów i dekoratorstwa w Nowym Targu ob. Jan Król.

Wykonawca ten jako wykonyujący większość szylów i napisów dla sklepów w terenie powiatu, gwarantował prawidłowość napisów, zaś pracownicy tejże Gminnej Spółdzielni nieznający języka słowackiego nie zauważali nieprawidłowości.

Również nikt z miejscowości od momentu założenia tego szyldu do dnia dzisiejszego nie zwracał uwagi na złe brzmienie napisu „towary przemysłowe” w języku słowackim.

— Podając powyższe jako wyjaśnienie na okoliczność zaistniałej pomyłki w napisie, pragniemy poinformować, że wydano polecenie Zarządu Gminnej Sp.-ni w Nowym Targu natychmiast usunąć obecny szyld zawierający mylny napis w języku słowackim, i wykonać nowy o prawidłowym brzmieniu.

Wykonanie nowego szyldu odbędzie się starannie i na koszt wykonawcy poprzednio.

— Prosimy również o przesłanie nam o ile to jest możliwe, prawidłowego brzmienia napisów w języku słowackim, byśmy mogli dla przypomnienia jeszcze raz przesłać do wszystkich Spółdzielni z poleceniem wykonania i uzupełnienia szylów o prawidłowy i porawny brzmieniu napisów.

Za zaistniałą pomyłkę w napisie szyldu w Trybszu, w imieniu Zarządu GS w Nowym Targu i własnym przepraszamy.

**KIEROWNIK SEKCJI
OTHGIP
(—) ST. CHORĄŻAK**

**V-CE PREZES ZARZĄDU
D/S ZAOPATRZENIA
LUDNOŚCI
PZGS W NOWYM TARGU
(—) J. JODŁOWSKI**

PZKR WYJAŚNIA

**KOMITET POWIATOWY
POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ
PARTII ROBOTNICZEJ
w Nowym Targu**

Dotyczy: zażalenia Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków na działalność Prezesa Kólkę Rolniczego w Nowej Bialej.

Powiatowy Związek Kólek Rolniczych w Nowym Targu po wnioskowym rozpatrzeniu niniejszego zażalenia wyjaśnia co następuje: przeprowadzoną rozmowę z następującymi osobami: Prezesem Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków ob. Chalupką Franciszkiem, Przewodniczącym GRN Nowa Biala ob. Moś Sylwestrem, Sekretarzem P.O. tow. Półtorakiem Franciszkiem, Sekretarzem Kola ZSL kol. Kolodziejem Janem, Sołtysem wsi Nowa Biala ob. Bednarczykiem Franciszkiem, agronomem GRN ob. Wojtusiakiem Bolesławem. Wyżej wymienione osoby oświadczyły zgadnie oprócz sekretarza POP tow. Franciszka Półtoraka, że miały miejsce następujące fakty w jesieni roku 1970. Prezes Kólkę Rolniczego ob. Galuś Jakub nie wywiązał się podczas trwania akcji omłotowej wobec następujących ob. ob. Antoniego Miśkowicza, Bednarczykiem Jana i nie dostarczył im maszyny omłotowej na umówiony termin, ob. Niemcowi Franciszkowi nie wypożyczyl również betoniarki uzasadniając, że w/w obywatel nie uścieli opłat za usługi świadczone przez Kólkę Rolnicze z lat ubiegłych.

W celu uniknięcia na przyszłość podobnych zajść zalecono Zarządu K.R. Nowa Biala i Prezesowi prowadzić szczegółową książkę zamówień z pobieraniem przedpłat na wykonanie usługi. Zalecono również aby akcja omłotowa w bieżącym roku i następujących była prowadzona zgodnie z opracowanym gromadzkim planem i książką zamówień.

Niezależnie od powyższych ustaleń sprawy niedopatrzeń Prezesa K.R. Nowa Biala ob. Galusia Jakuba zostaną przedłożone do decyzji członków na Walnym Zebraniu Kólkę Rolniczego w Nowej Bialej.

Przepraszamy za przekroczenie terminu odpowiedzi, które nastąpiło z powodu trudności w przesłuchiwaniu osób zainteresowanych.

**(—) inż. KORCZAK
BRONISLAW
Sekretarz PZKR**

Po dlouhé nemoci a těžkém utrpení zemřela dne 17. června t.r. ve věku osmdesáti pěti let člena naši Společnosti Amalie Wesolowská. Pohřeb se konal dne 20. června 1971 na evangelicko-reformním hřbitově v Zelově.

Pohřbu se zúčastnila četná rodina z Československa, řada členů naši Společnosti a také široká veřejnost ze Zelova.

Čest její památky!

**Obvodní výbor KSČS
v Zelově**

* * *

Dne 12.V.1971 v 16.00 hodin se konal pohřeb naši krajanek Emílie Semeradové, matky místopředsedy KSČS Bohuslava Semeradta. Na pohřbu zpíval kostelní sbor ze Zelova za účasti mnoha lidí, kteří zemřelou znali a vážili si ji.

**Místní skupina KSČS
v Kučově**

To čo tu napíšem, nie je propagovaním poisťovní. Jednoducho príliš často sa stretávam s ľudským neštastom na vidieku a vidím bezrastnosť ako sa dostal z biedy. Domnievam sa, že tých niekoľko slov bude istou informáciou, ako možno zmierňiť straty, vznikle následkom neštastných nehôd.

V obci Kolbusy v Gdanskom vojvodstve počas kosenia obilia dostal sa pod kosačku roľník a následkom toho mal poranenie ruku. Po operáciach a mnohých lekárskych zákrokov, ruka predsa len ostala nehybná. Bolo to veľké neštatie nielen pre postihnutého, ale aj pre celú rodinu. Žiadne odškodné a žiadna pomoc okrem poľutovania, sústrasti a jednorázovej finančnej pomoci z MNV.

Každý roľník vie o povinnosti poisťovania majetku v Státejnej poisťovni (Państwowy Zakład Ubezpieczeń). Poisťovanie budov a hnuteľností proti ohňu a iným nehodám, poisťenie úrody proti krupobitiu, koní a dobytka proti dochutiu, všetky tieto formy poisťenia si na vidieku našli plné pochopenie. Minoh sa presvedčili, že odškodné vyplácané z titulu týchto poisťení pomohlo mnogým rodinám postihnutým požiarom, uragánom, povodňou a pod. Št. poisťovňa vypláca roľníkom za takéto škody viac ako polodruha miliarda zlôtých ročne.

Horšie je to s poistením ľudí proti neštastným nehodám. Vieme, že pri

aktuálnom stave techniky v poľnohospodárstve dochádza k rôznym úrazom a často aj k smrťi. Neustály zhon spôsobený nedostatkom pracovných sil a stúpajúca mechanizácia výroby v poľnohospodárstve, chemizácia, ochrana rastlín pred škodcami pomocou rôz-

A práve preto roľník sa musí poistiť aj proti takýmto nehodám.

Aké teda budeme mať výhody, keď pomyslíme nielen o majetku, ale aj o zdravi a živote svojom a našich blízkych?

Poistenie proti následkom neštata

zmluve, v prípade trvalej invalidity jednorazovú kvótu alebo dôchodok, vracia poplatky za liečenie alebo aj výdavky spojené s odborným preškolnením. V prípade smrti následkom nehody Št. poisťovňa vypláca celú sumu uvedenú v zmluve napr. keď táto suma činí 30 000 zl. Nezávisle od toho hradí poplatky za liečenie do výšky 3 000 zl., ak poistenec predloží patričné účty.

V systéme poistení Št. poisťovne sa predvída odškodné v prípade trvalej invalidity. Tak teda pri úplnej invalidite, keď je v zmluve uvedená suma napr. vo výške 60 000 ul. poisťovňa vypláca celú túto sumu.

Nemôžeme sa tu zaoberať podrobnosťami systému poistení. Vyplatí sa však pripomenúť takú otázku ako výdavky spojené s poistením.

Ročné poplatky za poistenie závisia od výšky sumy uvedenej v zmluve pre prípad smrti a trvalej invalidity. Napr. keď uzavrieme zmluvu na sumu 30 000 zl v prípade smrti, 60 000 zl v prípade trvalej invalidity, ročné poplatky činia 240 zl za osobu. Pri poisťovaní osôb do 14 rokov, ročný poplatok činí 60 zl. Keď sa niekto chce poistiť na nižšiu sumu, ročný poplatok je primerane nižší.

Tak teda každý roľník mal by sa poistiť, lebo o nehody v poľnohospodárstve nie je nádza.

(per.)

VYPLATÍ SA POISTIŤ PROTI NÁHODAM

nych prostriedkov škodlivých zdraviu človeka spôsobuje, že na vidieku stále rastie počet neštastných nehôd.

Avšak napriek tomu roľníci nie vždy sú poistení. O následkoch tohto zanedbania vie každý.

Zoberme iba krajný prípad — smrť roľníka následkom neštastej nehody pri práci. Rodina nielenže musí hrať pohreb, ale nedostatok pracovnej sily v gazdovstve nadľah narúší finančnú rovnováhu v tejto špecifickej výrobnej dielni. A ako často sa vyskytujú prípady poškodenia cudzích ľudí. Podľa právnych predpisov poškodeným prisľúcha patričné odškodné. Ale vyplácanie takéhoto odškodného cudzej osobe celé roky oslabuje gazdovstvo, a často privádza jeho majiteľa na mizinu.

stných nehôd zahrňuje prípady, ktoré sú náhle, nezávisle od vôle poistenca, čiže úrazy alebo smrť. Sú to teda také nehody ako: udretie, pád, poklznutie, pritlačenie, zasiahnutie elektrickým prúdom alebo bleskom, otrava čumodom alebo plynom, zranenie spôsobené strojom alebo zvieracom, otrava krví alebo hnisanie rán (tatan alebo besnotá) atď. Okrem toho poistenie zahrňuje aj nehody počas rôznych príležitostných alebo sezónnych prác napr. počas zvážania dreva z lesa, opravy domu, kopania priekop — pričom sa poistuje osoby vo veku od 1 do 75 rokov.

Poistenému roľníkovi, ktorý podľahne neštastej nehode poisťovňa vypláca: v prípade smrti kvótu uvedenú v

Roľníci čiastočne už zožali úrodu. Polia sú zo dňa na deň pustejšie... Čakame na tradičnu „zlatú poľsku jesennu“

Foto: CAF

HOSPODÁRENIE NA HORSKÝCH LÚKACH A PASTVINÁCH

V knihkupectvách možno dostať knihu od známych odborníkov — vedcov W. Karkoszu a R. Kostuchu. Hospodarование na lăkach i pastwiskach górskich. Kniha má dve časti — teoretickú a praktickú, čo je nesmierne dôležité pre vidieckeho čitateľa. Dôležité je aj to, že kniha je napísaná prístupným jazykom a obsahuje iba 148 strán, čo nasvedčuje, že problém je spracovaný stručne.

Dnes sa veľa hovorí o hospodárení na horských lúkach a pastvinách. Otázkou racionálneho využívania lúk a pastvin sa prakticky roky nikto nezaoberal, hoci mnogí ľudia upozorňovali na obrovské krmovinové rezervy skrývajúce sa v lúkach a pastvinách v Poľsku a predovšetkým v horských a baníctvých oblastiach. Až stavba kanála Wieprz-Krza, meliorácia a obhospodárenie terénov prilahlých k tejto veľkej investícii a prvý zber sena ukázali, aké obrovské možnosti rozvoja chovu dobytka existujú v týchto krmovinových rezervách.

Pristupilo sa tiež k obhospodáreniu spoločných obecných pastvin zriaďovaním na nich moderných lúk. Zásadným spôsobom zmenilo sa aj doterajše tradičné využívanie lúk iba na výrobu sena, na moderné lúky služiacie na kosenie a vypásanie. Za takejto situácie hospodárenie na nižinných lúkach a pastvinách nie je nijako tažké, samozrejme tam, kde je prevedená meliorácia.

Situácia je celkom iná na podhorských a horských terénoch. Sú tam iné ekonomicke a prírodné podmienky, ako aj iné vegetačné obdobia rastlín. Nesmie sa zabúdať ani na dopravné tažkosti, ktoré sú tým väčšie, čím väčšie sú výškové rozdiely.

Autori knihy hovoria o rade podstatných otázok z oblasti rastlinnej výroby v horách, o aktuálnej výnosnosti a ukazujú cesty i prostriedky, ako zlepšiť situáciu na lúkach a pastvinách v horách.

(pd)

Z KALENDÁRA NA – SEPTEMBER – ZÁŘÍ

V septembri treba pamätať na to, aby sa neoneskorí so siatím obilia, najmä jačmeňa a žita. Osirove musíme pred siatím moriť. Pred siatím vysievame minerálne hnojivá — fosforové, draselné (potasowe) a malé množstvo dusikatých (azotových). Koncom septembra sa venujeme úprave lúk a pastvin — vyravnávame povrch, čistíme priekopy, vysievame fosforové a draselné hnojivá.

Nesmierne dôležité je silážovanie krmív. Najlepšie sú krmívá zo silážnych jám. Silážovať môžeme všetky zelené krmívá, okopaniny, ako aj iné krmívá.

V septembri párimo ovce. Na párenie určujeme zvieratá, ktoré majú najmenej jeden a pol roka. Nemali by sme ovce paríť dlhšie ako štyri týždne, aby sme nemali jahňatá v rozličnom veku.

Nadväzujúc na nás článok v minulom čísle Života, v ktorom sme písali o krmení mladého dobytka, v tomto čísle pripomienime zásady dokrmovania dospelého dobytka.

Na jeseň hodnotíme dobytok najmä po zdravotnej a úžitkovej stránke. Na ďalší chov nechávame si dobré a vysoko produktívne kusy. Staršie kraly, jalové, s nízkou dojivosťou, ktoré často chorľavejú a zle žerú, ako aj slabé jalovičky a býčky určujeme na predaj. Dobytok, skôr ako ho predáme by mal byť tučný. Predaj chudých kusov je veľkou marnotratnosťou, ktorou najväčšiu škodu utrpí najmä roľník.

Výzivná hodnota mäsa z vykrmeného dobytka je značne vyššia, ako z chudého dobytka. Mäso z vykrmeného dobytka je chutnejšie, krehkejšie, šťavnaté a možno ho dĺhšie skladovať. Práve pre-

to ceny za vykrmený dobytok sú oveľa vyššie, ako za chudý dobytok.

Pri krmení dospelého dobytka zaznamenávame tri obdobia: obdobie roztláčania, obdobie krmenia a obdobie dokrmovania.

V prvom období, ktoré trvá asi 20 dní, dávame dobytku objemovo veľké dávky krmív takých ako napr. slama, seno a plevy. Denne podávame 10 až 12 kg týchto krmív na jeden kus. Okrem toho v tomto období na jeden kus dávame 25 až 40 kg štavnatých krmív, ktorími môžu byť zemiaky, cukrová repa, siláž, vysladené rezy atď. Základným cieľom tohto obdobia krmenia je roztláčanie zažívacieho ústrojenstva zvierat, aby v ďalšom období mohlo zožerať veľa krmív. Denný prírastok väčších kusov dosahuje v tomto období dokonca 1,5 kg. Prírastok je spôsobený hlavne zváčšovaním sa množstva pokrmového obsahu v črevach. V tomto období zvieratá mali by sa zaokrúhiť a dostať bruško. Koncom tohto obdobia koňa zo bokoch zvieratá mala by sa dať ľahko odtiahnuť. Potom nasleduje vlastné obdobie krmenia. V tomto období o polovicu znižujeme dávky objemových sušich krmív a namiesto toho zváčšujeme dávky akostných krmív, niekedy dokonca na 80 kg denne na jeden kus. Následkom krmenia štavnatými krmivami zvieratá často dostávajú hnačku. Musíme vtedy zvýšiť dávky slamy, najlepšie strukovin a dávať zvieratám drevné uhlie.

Počas vykrmovania dobytka mali by sme sa zo šetrnosti vystrihať dávania im jaderných krmív. Ak už tieto krmivá dávame, tak v malých dávkach a lacnejšie druhy.

Obdobie vykrmovania trvá od 50 do 70 dní. Denný prírastok činí okolo 1 kg.

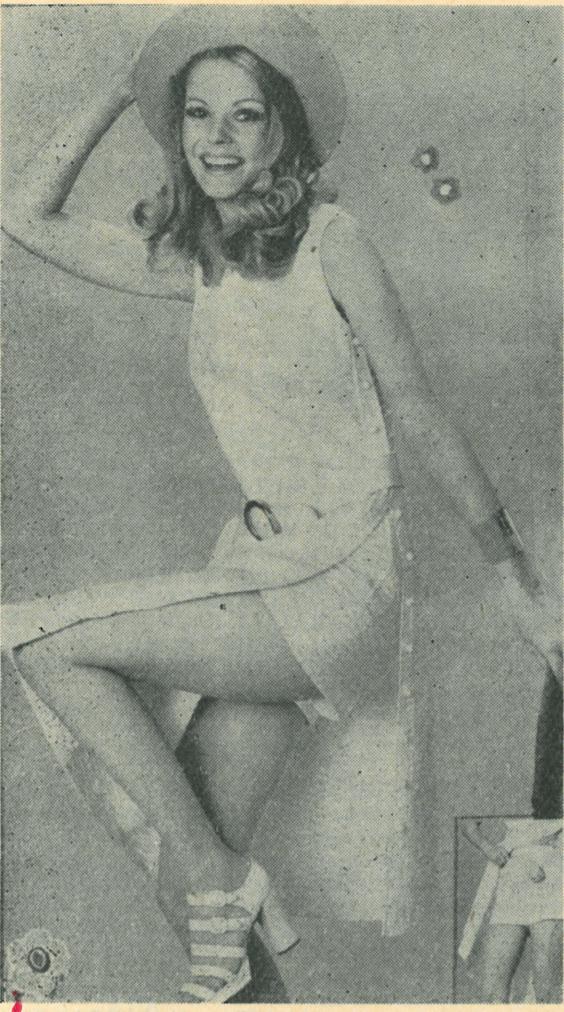
Keď zvieratá prestávajú príberať, nežerú všetok pokrm a pritom sú už dobre vykrmené, končí druhé obdobie vykrmovania. Teraz môžeme prestať s vykrmovaním a zvieratá odovzdáť do výkupného strediska. Keď však chceme mať zvieratá najvyššej kvality, zavádzame ešte tretie obdobie tzv. dokrmovania. Toto obdobie trvá 10 až 14 dní. V tomto čase zlepšuje sa kvalita mäsa, ale zvieratá iba zriedkavo príberá.

Dávky suchých objemových krmív znižujeme na 4 až 5 kg a štavnatých krmív o polovicu denne. Meníme aj druh krmív, dávame najkvalitnejšie a najchutnejšie krmivá. Toto obdobie vykrmovania je pomerne drahé a práve preto ho roľníci zriedkavo používajú.

Vykrmovanie dobytka, ako sme už spomenuli na začiatku prináša vysoké zisky. Treba sa však postarať aby sme zvieratá vykrmili v krátkom čase, lacnými krmivami z vlastného gazdovstva, ktoré nemôžeme využiť iným spôsobom, alebo viedajšími výrobkami potravinárskeho priemyslu a zvieratá predavať vtedy, keď po vykrmení strácajú chuť na jedlo. Zvieratám dávame ľahko krmív, ktoré do kŕdaku zožerať — spomínané dávky sú iba orientačné. Krmivá by mali byť chutne pripravené a rôznorodé.

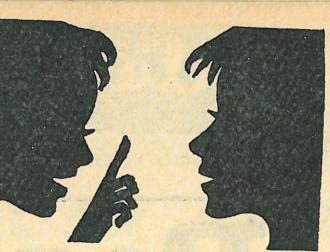
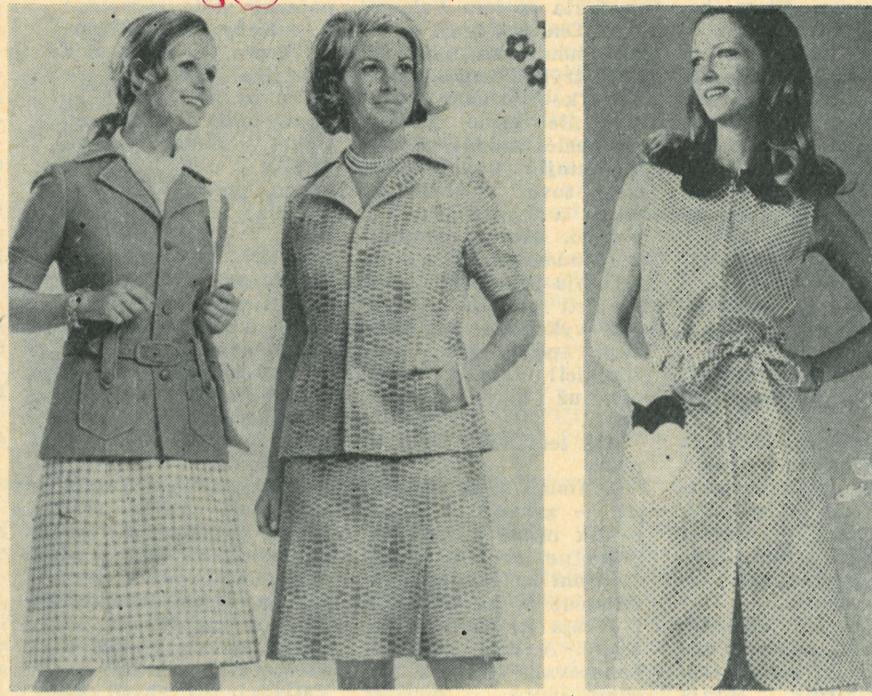
Vykrmované zvieratá mali by mať zaistené sušé a dobre vetrané maštale. Pohyb na vzduchu neodporúčame. V maštali by mal byť kľud a ticho, aby zvieratá mohli pokojne prežívať krmivá. Hygiena maštali a časte čistenie srsti zvierat zlepšuje im chuť a tým istým zlepšuje výsledky krmene.

S.D.

Naše augustové modely sú skutočným šlágtom, elegantné, praktické a vhodné pre každú postavu. Hore: pekný biely komplet s červenými doplnkami — klobúk, náramok a privesok k šortkám. Na našich obrázkoch hore zľava doprava: dvojdielne šaty pastelových farieb pre každú ženu. Komplet po pravej strane má vlnený kabátik. Mimoriadne vhodné na leto, z bieleho hodvábu alebo tmavo bodkovaného kretónu. Zaujímavé vrecká a golierik, opasok a k tomu výstrih zapínaný na zips. Dolu zľava doprava: jednofarebné šaty z plátna alebo iného letného materiálu zdobené štepaním. Ďalej ľahké letné šaty s vreckami a gombičkami, podľa možnosti z dobrého pracacieho materiálu, z ktorých budeme mať radosť po celé leto. Pekné, však?

Naše šlágtové modely

JEDNA DRUHEJ RIEKLA

Pre tarchavú ženu zápal slepého čreva býva nebezpečný. Ak žena pocituje bolesť brucha po pravej strane dolu, zvraca a má zápcu mala by ihneď ísť k lekárovi alebo dokonca do nemocnice. Ženy, ktoré skôr ako otehotneli mali už fažkosti so slepým črevom, mali by ísť k lekárovi akonahle pocitia horeuvezené fažkosti.

Počas tehotenstva ženy často pozorujú väčší ako obyčajne výtok z pošvy, čo môže byť následkom prekrvenia rodičiel. Keď však výtok je príliš veľký a pritom žltý alebo zelenkavý s hnisom, budť hnedý a bolestný, to znamená, že došlo knejakej poruche a treba sa liečiť. Prílišný a hnisavý výtok je najčastejšie spôsobený pohlavnou chorobou, ktorá ak je neliečená, môže spôsobiť nakazenie nemluvňa pri pôrode, ako aj komplikácie u matky počas šestonedelia.

Klarisa: „V posledných mesiacoch tehotenstva som dosťala na tvári nepravidelné nepekné hnedé škvry. Som už dva mesiace po pôrode a škvry, aj keď o niečo bledšie, predsa ostali. Poradte aké prostriedky používať, aby škvry zmizli.“

Nesmiete používať žiadne prostriedky, škvry by mali po čase zmiznúť. Môžete však natierať tvár uhorkovým krémom alebo si urobte masku z vaječného bielka s troškou citrónovej šlaviny. Ak škvry do pol roka po pôrode nezmiznú musíte ísť k lekárovi alebo sa stáva, že sú spôsobené zlou prácou vaječníkov.

„ON“ KRAVATA ZDOBÍ MUŽA

Voľba vhodnej kravaty k šatám a košeli, k ročnému obdobiu a hodine dňa, veľmi často je rozhodujúcim prvkom pánskeho oblečenia. Svedčí o estetike, elegancii a dobrom vkuse majiteľa.

Čo diktuje móda

Nosia sa teraz predovšetkým široké kravaty s veľkým uzlom. Často ako doplnok ku kravate sa nosí v hornom vrecku saká kúsok látky, také istej ako kravata.

Medzi módnymi vzormi kravatových látok je veľká rozmanitosť; od jednofarebných,

károvaných, páskovaných, po veľmi orginálne orientálne vzory.

Modely sú rôzne

Rozhoduje o tom šírka dolnej časti kravaty.

Podľa tej rozlišujeme tri modely kravatov:

- úzke (5-7 cm),
- rozšírené (9-8 cm),
- široké — práve tie, ktoré sú teraz moderné (13-15 cm).

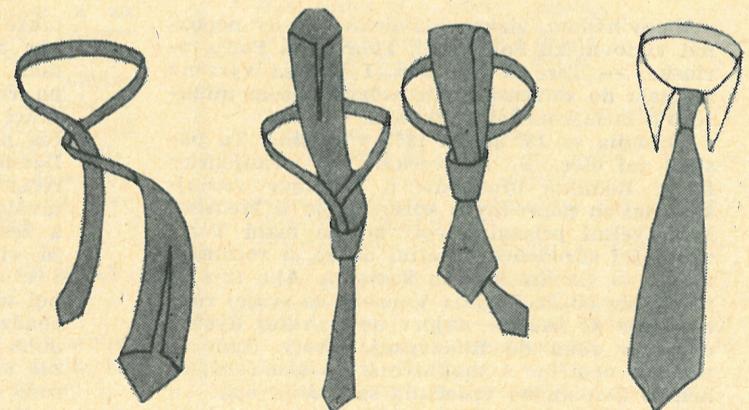
Všetky kravaty sú ukončené klasickým trojuholníkom a majú jednofarebnú podšívu alebo štepanie.

Ako uväzovať kravatu

ukazujeme na našej snímke. A ešte dve poznámky:

— kravatu musíme zakaždým rozviazať, nesmie sa nechať zaviazaná až dokedy ju podruhé nezoberieme, lebo takto sa veľmi rýchlo ničí a špiní;

— úzka časť kravaty nesmie byť príliš dlhá, dlhšia ako predná časť a neschovávame ju pod košeľu, ale preložíme cez pentličku, ktorá sa nachádza pod širokou časťou.

BIELIZEŇ BUDE LESKLÁ ak do škrobu pridáme za hrst soli, v zime po pláchaní bielizeň nebudé mrznúť.

SADRA rýchlejšie tvrdne ak k nej pridáme soľ. VELMI ŠPINAVÉ SKLO sa výborne vyčisti so-

TAJOMSTVÁ OBYČAJNEJ SOLI

soľ, bude sa lesknúť ako nové: tak isto krištále a vázy zašpinené vodou po kvetinách.

KEĎ MLIEKO VYKYPI posype kuchyňskú plátenú soľou, nebude páchnuť prihoreným mliekom.

UNAVENÉ RUKY po fažkej práci (napr. veľké pranie), keď si na noc dáme do obkladu z teplej vody s veľkým množstvom soli, rano budú vypočítané.

TUKY NAJMÄ MARGARÍN prskajú na pánvici, stačí ho posýpať soľou, upokoji sa.

KYSNUTÉ CESTO dostane intenzívnejšiu, žltú farbu ak žlté vymiešame v zvláštnej nádobe s 1/4 kávovej lyžičky soli a necháme asi 15 minút stáť.

NOHY, KTORÉ SA POTIA močíme v teplej vode so soľou každý deň 20 minút, o týždeň neprijemná vôňa zmizne.

KEĎ ZUBY aspoň raz do týždňa umývame soľou, najmä večer, upevňujeme ďasná, dezinfikujeme a konzervujeme.

SLANÁ VODA (kávová lyžička soli na pohár vody) výborne hasí smäd počas horúčavy.

Soľ je celkom magickým nerastom, bez ktorého sa nemôžeme zaobiť. Avšak nie všetci vedia, že soľ možno využiť na najrôznejšie ciele v našich domácnostach. Niektoré spôsoby použitia soli vám dnes prinášame. A snad aj vy máte nejaké skúsenosti, ktorými sa s nami podelite? Čakáme!

USA DENINU PO ČAJI na porcelánovom čajníku, na pohári alebo šálke veľmi ľahko odstrániť vechtikom nasyteným soľou.

PREKROJENÁ CIBUEĽ ostane čerstvá ak ju položíme na tanierik posýpaný soľou.

MAK ZNECISTENÝ pieskom (skripe medzi zubami) preplachneme osolenou vodou, piesok opadne na dno.

KEĎ OHEN NECHCE HORIŤ, hodíme naň za hrst soli, zahorí.

ZEHLIČKU pretrieme soľou a nebude sa nám lepiť na vlhkú látku; ak zehličku prežehlíme za hrst sole, zmizne z nej celé znečistenie.

Pes

Starý otec mal niekoľko bratov. A nemal ich prveľmi v láske — z času na čas si na nich zanadával. Najstaršieho obviňoval, že ich oklamal a za spoločné rodinné peniaze nakúpil na svoje meno majetok od Turkov; druhého — aj ten bol starší, že chytračil a využíval pre svoj dobytok aj ich pasienky ako vlastné; treťieho — že pustil medzi nich cudzich ľudí, keď predal svoje imanie a presfahoval sa do mesta. Jeden z jeho bratov — mal s ním spoločný dvor — umrel mladý a zanechal ženu s malými deťmi. Starý otec, keď sa vadil so ženami v dome — so starou mamou, s mojou mamou, — vždy hovorieval:

— Len pozrite na Veľu — tak sa volala vdova po jeho bratovi, — keby bola čo len deň chodila do školy, stala by sa ministrom!

— Brat brata nechová, ale beda tomu, kto ho nemá — vravievačajú ľudia. Aj v tomto prípade to bolo tak.

Teta Vela — taká bola nám vnukom a tak sme ju volali — mala ešte od jesene nahranané šuštie niekde pri kraji lesa. Nestihla ho všetko odvziať, lebo napadlo veľa snehu — a na jar, keď sa vyčasilo, zapriahla do voza aby

bolo aspoň na oheň. Keď sa vracala s naloženým vozom, práve pri hostinci a sklepe strýka Panka, vyšiel oproti voz s divokými koňmi Cveta Vlasatého. Pes strýka Panka sa v tom čase obšmietal na ceste a ako áno, ako nie — vbehol rovno pod voz tety Vely. Tažký voz prešiel po ňom.

Na druhý deň ráno zaklopal strýko Panko svojimi mäsiatými prstami na vodvin oblok:

— Pod si po psa! Zdochol!

— Ako... Po akého psa... veď nie je môj...! Vravíš, zdochol?

— Je tvoj, je tvoj! Keď si ho prešla, je už tvoj!

Teta Vela hľadela prekvapená a mláčala.

— Dás mi zaň tamtoho jahňa s rožkami. Baranček, — ukázal bakuľou ku košiaru, kde veselo poskakovali trkové jahnence.

— Ved ich chystám na Juraja, strýko Panko! Nech si pochutnajú i moje siroty... Juraja bude, čo nevidieť. — Pozrela ustárostene ku košiaru.

— A či ja nie som kresťan?! Pre mňa Juraja vari nebude!

Teta Vela sa postavila, nazloštila — nedá.

Poobede ju predvolali k richtárovi. Richtár a jeho priateľ strýko Panko sedia na vysokých stoličkách — ona stojí vzpriamena pred stolom.

— A ty čo... nechces dať jahňa, však? A či vies, koľko ten pes stojí... — začal richtár.

Strýko Panko sa však poponáhal a vzal mu slovo z úst:

— Ten pes stojí... — Jedno jahňa za psa, ktože to videl! — prečakla sa teta Vela.

— Ten pes stojí — s námahou sa naklonil ku nej strýko Panko (mal prveľké brucho), — stojí nie jedno jahňa, ale celé stádo! Konečne stojí! Byvoly mi stojí, tovar v obchode, víno a slivovicu v pivnici, dvor s domom a s budovami. Mňa stojí, moju ženu stojí, moje deti stojí...! Nebýva psa, vykradnú ma zloději, pozabijajú nás zbojníci! Takého zlého psa už nikdy nenajdem...

Ale teta Vela nedá a nedá.

— Dobre si to rozmysli, — zakončil richtár. — Ak nedáš jahňa dobrovoľne, príde pred Jurajom so žandármami a vezmene ti ho nasiliu. Juraja už klopala na dvere. A teta Vela sa ponosovala starému otcovovi:

— Prítisli ma ku stene, švagrík, vyhŕážajú sa!

— Počkaj! — pozrel na ňu starý otec svojimi sivými ostrými očami spod zaprášených obfv.

— A na druhý deň večer sa vybral do Pankovej krémky.

— Akože inak — okolo sviatku národa — plno; nieto ani kam sadnúť si. Prisadil si k jedným a objednal si pohárik slivovice.

— Počkaj, nech i Martinovi Prekliatemu

nalejem za pohárik sliovičky. Nebol by to ani on, keby nepovedal niečo pohrdlivé, — zažartoval strýko Panko a položil pohárik na počerný stôl.

— Keby som bol umrel včera, — odpil si z pohárika Prekliaty, — neboli by som vedel, že kdeši ľudia jedia psov. Učiteľ ráno vravel. Chytia psa, zakolí, upečú, položia na stôl a jedia; žena, deti. Psa jedia.

— Brí! — striasla sa staročtovci spolubesedníci, striasol sa i strýko Panko a otočil hlavou nabok.

— A ty, Panko, odkedy si aj ty taký?

Strýko Panko sa prekvapene spýtal:

— Prečo?

— Zajtra na Juraja bude celá dedina jesť pečené jahnence, a Panko položí na stôl pred svoje deti svojho psa. Psa budú jesť jeho deti a on na Juraja! — obrátil sa starý otec k návštěvníkom krémky.

Krémár sa chytil sa ústa a odbehol k pulitu. A starý otec rozpovedal — akoby žartom — o prejdenom psovi a o rožkatom jahniatí. Keď vstal a pobral sa ku dverám, krémár za ním zlosne zavolał:

— Povedz jej, že nechcem jahňa! Tak starý otec vyrval od silného jahňa slabého.

ILJA VOLEN

Z bulharčiny preložil Ján Koška

nas
náš
STAŇ SA
MLADÝM
dopisovateľom
ŽIVOTA

UVEREJNUJEME ĎALŠIE LISTY NAŠICH MLADÝCH DOPISOVATEĽOV, KTORÉ PRIŠLI DO DRUHÉHO KOLA SÚTAŽE, TOTO KOLO SA SKONČILO 31. MÁJA 1971. V SEPTEMBROVOM ČÍSLE UVEREJNÍME ZOZNAM ODMENENÝCH VECNÝMI CENAMI V TOMTO KOLE. ČAKÁME VAŠE LISTY DO TRETIHO KOLA, KTORÉ UZAVRIE SÚTAŽ. SAMOZREJME NAPISTE NÁM, AKO STE STRÁVILI PRÁZDNINY, PRVE DNI NOVÉHO ŠKOLSKÉHO ROKU, AKO AJ VŠETKO CO POVAŽUJETE ZA POZORUHODNÉ.

★
ANGELA KASPRZAKOVÁ
JABLONKA

Každá kniha je pekná, zaujímava, ved o to sa už stará spisovateľ. Každý spisovateľ chce, aby jeho knihy boli zaujímavé a aby ich každý rád čítal. Mám rád všetky knihy, ale najradšej... veru výber nie je jednoduchý. Prečítal som už veľa kníh, z každej sa možno veľa naučiť, čo sa potom človeku zde. Z každej knihy si možno niečo vybrať. Avšak najradšej čítam dobrodružné, fantastické, historické a politické knihy. Ale najväčším sa mi páčia fantastické knihy od J. Verne. Veľmi rád čítam aj knihy od J. Nižanského ako napr. Čachtická paní, Proti kaštielu, Spišské tajomstvo. Tieto knihy som čítal ešte vo vydani spredu druhej svetovej vojny. Lutujem, že si tieto knihy nemôžeme kúpiť, každý by si ich rád prečítať. Knihy, ktoré považujem za veľmi dobré, a ktoré by som odporúčal prečítať každému sú: Trilogia od H. Sienkiewicza, Sedliaci od Reymonta, Demokrati od Jesenského, a knihy od ďalších spisovateľov Tolstoja, Kukučina, Prusa, Kráľa. Sám čítam veľmi veľa a preto všetkým odporúčam, aby čítili. Všetkým čitateľom kníh želám dobrú náladu.

JOZEF PETRÁŠEK
KREMPACHY

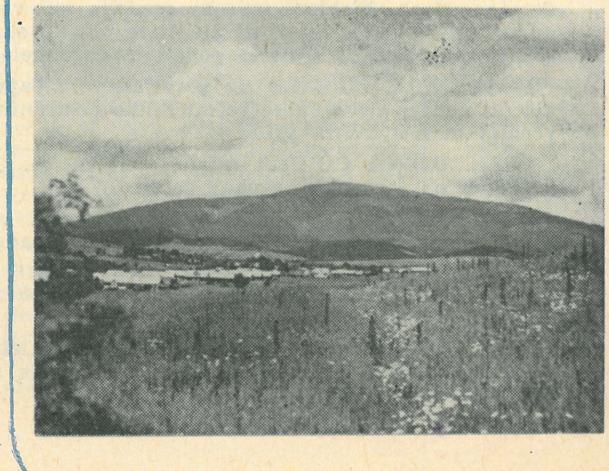
★
Tento rok na jar sme išli so školou na výlet do okolia našej dedinky. Šli sme poľnou cestou a potom na lúky, na ktorých bolo veľa striebriastej zelené a celé koberce zltého zarúžlia. V lese zasa krásne spievali vtáci, príjemne sa ich počúvalo. Krajinku zdobili kvitnúce čerešne, ktoré vyzerali ako chumáče hmy. Na obzore sme videli Babiu horu, na vrcholku bol ešte sneh a pozostatky zničenej chaty. Samotný vrcholok Babej hory nie je zalesnený, ale na úbočiach sa rozprestierajú lesy, ktoré boli prekrásne, čierno-zelené. Pod Babou horou sú polia, na ktorých pracovali roľníci.

Z diaľky naša dedinka vyzerala veľmi pekne s malými rodinnými domčekmi. Obytné domy sú dnes u nás už poväčšine murované, ale niektoré ešte drevené. Cez dedinku ako had vinie sa cesta a neďaleko tečie potok lemovaný prvosienkami a stromami. Z diaľky sme videli aj našu školu, ktorá je poschodová.

Počas výletu sme mali veľmi pekné počasie, slniečko krásne svietilo. Ďaleko na obzore sme videli bielučke mračna. Tak teda výlet sa nám vydal.

ANNA JAGIELKOVÁ
VEĽKÁ LIPNICA

Na snímke: Veľká Lipnica

ŽILA ČESTNE, STATOČNE A SPRAVODLIVO

Nieto hádam, žiaka a študenta, čo by nepoznal vrstovníčku Soltésovej, Timravy a Podjavovinskej — Teréziu Vansovú. I ona sa výrazne zapísala do slovenskej literatúry koncom minulého a začiatkom tohto storočia.

Narodila sa 18. apríla 1857 v Slatine. Tu pôsobil jej otec, S. Medvecký, ako evanjelický farár. Rodinné prostredie a návštavy vtedajších našich popredných spisovateľov u Medveckých veľmi priznivo vplývali na malú Teréziu a jej súrodencov. Veľmi dobre si rozumela najmä so starším bratom Samkom. Ako 12-ročné dievča odišla Terézia Vansová zo svojej rodnej obce do škôl — najprv do Banskej Bystrice a po roku do Rimavskej Soboty. Tam sa priučila nemčine a maďarscine. Po skončení takého skromného vzdelenia sa vrátila opäť ku svojim rodičom do Slatiny. V domácnosti bolo dosť práce, ale Terezka si vždy našla chvíliku na čítanie. Siahala nielen po slovenských, ale i po maďarských a nemeckých knihách. Ešte ako diefa rada čítala Slovenské pohádky od Boženy Němcovej. K tejto poprednej českej spisovateľke prechovávala Terézia Vansová veľkú úetu aj v neskorších rokoch. Božena Němcová jej bola vzorom, ako písala poviedky a novely.

Ako 18-ročná sa vydala do Lomnického na Spiš. Tam žila so svojím mužom — evanjelickým knazom, až do roku 1881. Potom sa presťahovali na Pílu pri Tisovci. Bol to chudobný kraj, ale Vansová si ho čoskoro veľmi oblubila. Nemala tu ľahký život, pretože neraz musela pracovať i na poli a práce okolo domácnosti bolo tiež dosť. Vedela si však prácu dobre rozplánovať,

takže jej zostali voľné chvíľky nielen na čítanie, ale už aj na prvé literárne pokusy. Bola taká usilovná a vytrvalá, že sa i sama naučila po rusky a čítala ruské knihy. Popri všetkej práci doma a na poli našla si Vansová ešte aj čas na vydávanie prvého ženského časopisu Dennica, ktorý začal vychádzať roku 1889. Terézia Vansová, pretože žila na vidieku a strečávala sa s prostými ľuďmi, najmä s dievčatmi a ženami, videla ako biedne a neradostne žijú, videla i to, že ženy a dievčatá na dedinách i v mestečkách nečítajú. Jej časopis Dennica bol veľmi oblúbený. Vidno to aj z toho, že vychádzal v náklade 3000 výtlačkov, čo bolo na dobu spredu 80 rokov naozaj veľký počet. Vedne všetci vedeli vtedy čítať, a tak tiež nie veľa ľudí si mohlo dovoliť ten prepych, akým bolo predplácanie si časopisu. Okrem vydávania slovenského časopisu, pracovali Vansovci usilovne medzi ľuďmi. Prednášali, besedovali, naevičovali divadlá. Uhorské úrady im túto prácu veľmi strpčovali. Ale Vansovci sa nedali. Terézia Vansová aj po smrti svojho muža pokračovala v ľudových pracích, nežišne, bez nároku na odmenu. Mala veľký zmysel pre spravidlivosť, statočnosť a čestnosť. Veľmi fúbila svoju vlast a jej ľud. Pre dospelých a pre deti napísala celý rad vynikajúcich diel, spomedzi ktorých spomenieme aspoň Julinkin prvý bál, Sirota Podhradských a súbor poviedok Biela ruža, ktoré vyšli vo vydavateľstve Mladé letá. Slobodných dní vo svojej milovanej vlasti sa už nedočkala. Zomrela uprostred vojny 10. októbra 1942 v Banskej Bystrici. Tam je i pochovaná.

V marci vydalo Ministerstvo spojov ČSSR niekoko ďalších nových známkov. Pozornosť filatelistov dozaistia zaujme známka s námetom Ružomberkom (v hodnote 6 Kčs). Autorom návrhu je akademický maliar — grafik Jaroslav Lukavský, návrh vyrobil Ladislav Jirká.

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

P
rawniki

**PODWYŻSZENIE
RENT
W ZAMIAN
ZA PRZEKAZANE NA
WŁASNOŚĆ PAŃSTWA
NIERUCHOMOŚCI
ROLNE**

W Dzienniku Ustaw Nr. 15 z dnia 24 czerwca 1971 r. ukazało się rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1971 r. w sprawie podwyższenia niektórych rent przyznanych właścicielom nieruchomości rolnych.

rolnych oraz członkom ich rodzin.

W myśl powyższego rozporządzenia z dniem 1 stycznia 1971 r. podwyższone zostały renty wyplacane właścicielom nieruchomości rolnych, którzy przekazali te nieruchomości na własność Państwa wg. następujących zasad:

1. renty w wysokości 400 zł do:
  - a) 500 zł, jeżeli obszar przekazanych nieruchomości rolnych wynosi powyżej 2 do 3 hektarów;
  - b) 550 zł, jeżeli obszar ten wynosi powyżej 3 do 4 hektarów;
2. renty w wysokości 500 zł do:
  - a) 700 zł przy obszarze

przekazanej nieruchomości powyżej 5 do 6 hektarów;

- b) 800 zł — od 6 do 7 hektarów;
- c) 900 zł — od 7 do 8 hektarów;
- d) 1000 zł — od 8 do 10 hektarów;
3. renty w wysokości 600 zł, przyznane z tytułu przekazania nieruchomości rolnych w obszarze powyżej 10 ha. podwyższa się do 1200 zł.

Jeżeli nieruchomość została przekazana z budynkami, a właściciel nie skorzystał z prawa zajmowania lokalu mieszkalnego i pomieszczeń gospodarskich, za wartość przekazanych budynków jest wyższa niż

100.000 zł. — rentę podwyższa się o 200 zł.

Podwyższone zostały również renty rodzinne, które obecnie wynoszą 60% podwyższonej renty przysługującej właścielowi przejętej nieruchomości rolnej. Np. jeżeli dotychczasowy właściciel nieruchomości rolnej zmarł, a pobierał rentę z tytułu przekazania tej nieruchomości i pozostawił osoby uprawnione do renty rodzinnej wg. zasad ogólnych osoby te otrzymują rentę w wysokości 60% nowo ustalonych stawek dla danego obszaru gospodarstwa.

W. FERFET
KONSULTANT PRAWNY

V
eterynarz

**POMÓR RZEKOMY
KUR**

Zwany jest również pomocą azjatyckim a wywoływanym przez tzw. wirusy, bardzo łatwo przenoszącym się z jednej sztuki na drugą. Zarazki wywołują duże zmiany w prowadzie pokarmowym lub nerwowym i oddechowym. Zarazki te są wrażliwe na ogólnie stosowane środki odkażające, takie jak: 2% lug sodowy; 0,1% sublimat; 10% formalina, w których giną po 3 minutach. Na pomór rzekomy zapada drób w różnym

wieku i w każdej porze roku. Zarażenie następuje najczęściej przez zetknięcie się z chorą sztuką, przez kąl, zakaźną paszę i wodę. Objawy zewnętrzne uzałożnione są od wieku ptaka. U kurczat — zjawia się posmutnienie, duszność, wrzeszcze objawy porażenia. Smierć następuje w 48 — 72 godzin od wystąpienia pierwszych objawów. U starszych kur można wyróżnić postać ostrą z dusznością, nastroszeniem piór, biegunką, oraz postać podostą — gdzie obok duszności i pragnienia, daje się słyszeć charakterystyczne charczenie lub coś podobnego do piania. Z dzioba i nosa wydostaje się śluz. W późniejszym okresie pojawiają się zaburzenia nerwowe w postaci skrętów głowy i drgawek. Chorobie towarzyszy zwykle duża gorączka. Choroba trwa 2-4 dni i zazwyczaj kończy się śmiercią. Jeśli nawet nastąpi wyzdrowienie, to i tak objawy nerwowe pozostażą. Leczenie tego schorzenia jest mało skuteczne, gdyż zawodzą tutaj wszelkie lekarstwa i tylko radykalne usunięcie sztuk chorych pozwala ograniczyć zarazę. Szczepionka indyjska przeciw pomorowi drobiu może uratować w gospodarstwie zapotrzebowanym większości kur nie zatrudniających jeszcze objawów chorobowych, ale tylko pod tym warunkiem, że zostanie dostatecznie wcześnie zastosowana. Sztuk chorych nie wolno szczepić, gdyż właściwe uodpornienie następuje po 10 — 14 dniach od zaszczepienia. Dlatego też należy drób szczepić stosun-

kowo wcześnie, podczas akcji masowego szczepienia, a wtedy uniknie się ewentualnych strat. Szczepionka ta daje odporność na okres około roku. Wielu hodowców nie chce szczepić zapobiegawczo drobiu, twierdząc że drób po szczepieniu choruje a nawet pada. Otóż taką reakcję po szczepieniu wykazuje zazwyczaj drób słaby albo opawany przez inne choroby jak gruźlica, białaczka, pasożyty jelit, który i tak nie przedstawia dobrego materiału hodowlanego. Bardzo ważnym momentem w zapobieganiu tej choroby jest zwracanie bacznej uwagi na kupowane sztuki na targu, gdyż tam najczęściej trafiają się chore ptaki, które nieuczciwi hodowcy starają się sprzedać.

HENRYK MĄCZKA

(mrkva, hrášok, karfiol), zelený petržlen, 20 g masla na formu.

Do vajec rozślahaných so soľou a mliekom dáme žemľu pokrájanú na kocky, uvarenú, posekaný zeleninu a posekaný zelený petržlen a dobre premiešame. Nádobu vymastíme, na dno položíme pomasteň pergamenový papier a pripravenu sadlinu vylejeme do nej. Potom ju vložíme do väčšieho kastróla s vodom a varíme asi 10-12 minút.

Podávame so zemiakovou kašou.

ŠPENÁTOVÝ NÁKYP

Rozpočet: 40 g masla, 40 g mýky, 10 g cibule, 300 g špenátu, 20 g masla na formu, 3 vajcia, soľ, 2 dl mlieka, čierne koreniny.

Na masle zapeníme postruhanú cibulú, primiešame mýku, trochu popräžime, rozriedime mliekom a povarieme na kašu. Do vychladnutej kaše zamiešame žltky, soľ, uvarený, ocedený, posekaný špenát, čierne koreniny a z bielkov tuhý sneh. Masu dáme do vymastenej nákypovej formy a upečieme. Namiesto špenátu môžeme dať aj inú zeleninu.

Podávame so zemiakovou kašou.

**JEDNODUCHÉ
ZAVÁRANIE ČEREŠNÍ
A SLIVIEK**

Cerešne a slivky môžeme zavárať do obyčajných fliaš. Iný druh ovocia by sa skazil. Umyté čerešne alebo slivky vložíme do vriaceho sirupu (cukor rozvarený vo vode) na 10-15 minút. Nevaríme sprudko, aby sa ovocie nepopukalo. Vyberieme ich sitom alebo dierkovanou varechou, dáme do čistého pohára a zalejeme vriacim sirupom, v ktorom sme varili ovocie.

Poháre ihneď zaviažeme navlhčeným pergamenovým papierom alebo celofánom. Obložíme ich teplou flanelovou látkou a dobre prikryt necháme úplne vychladnúť. Pri tomto spôsobe zavárania používame väčšie množstvo cukru (na 1 liter vody až 800 g).

LEKVÁRE

Lekváre varíme z vylúpaného prezretého ovocia bez cukru. Je to vlastné zahustenie ovocia odpadným vodom. Dobré lekváre sú z čiernych čerešní a sliviek. Lekváre sa musia variť dlho. Uvarený lekvár sa dáva do porcelánových alebo kameninových hrn-

cov. Naplnené nádoby sa zapekajú v rúre, ale sa zlievajú rozpustenou mastou alebo lojom. Zavážujú sa vlnkým pergamenom, celofánom alebo mastným papierom.

ŠÍPKOVÝ LEKVÁR

Šípky zbabíme stopiek a okvetia, umyjeme, zalejeme vodou a necháme roztváriť. Potom ich prelišujeme, pridáme cukor a za stáleho miešania varíme do zhustnutia. Horúci lekvár nalejeme do zohriatých pohárov, zaviažeme celofánom a necháme pod teplou dekou vychladnúť.

Na 1 kg šípok dáme 1/4 litra vody a na 1 kg pretilaku 700 g cukru.

TVAROHOVÝ OVOČNÝ KRÉM

Rozpočet: 100 g tvarohu, 40 g cukru, 50 g jablk, citrónová kôra a šťava.

Očistené, pokrájané jablká dusíme s malým pridavkom vody. Mäkký tvaroh vymiešame s uduseným vychladnutým ovočím, citrónovou kôrou a šťavou. Namiesto ovocia môžeme pridať malinovú, pomarančovú šťavu alebo džem.

KALENDÁR 1971

AUGUST – SRPEN

1. NEDELA	Peter	16. PONDELOK	Joachim
2. PONDELOK	Gustáv	17. UTOROK	UTOROK
3. UTOROK	Lýdia	18. STREDA	STREDA
4. STREDA	Dominik	19. STVRTOOK	STVRTOOK
5. STVRTOOK	Mária	20. PIATOK	Julián
6. PIATOK	Jakub	21. SOBOTA	PIATOK
7. SOBOTA	Dorota	22. NEDELA	Bernard
8. NEDELA	Emilia	23. PONDELOK	SOBOTA
9. PONDELOK	Roman	24. UTOROK	Jana
10. UTOROK	Vavrinec	25. STREDA	NEDELA
11. STREDA	Zuzanna	26. STVRTOOK	Tinotaj
12. STVRTOOK	Klára	27. PIATOK	PONDELOK
13. PIATOK	Hypolit	28. SOBOTA	UTOROK
14. SOBOTA	Alfréd	29. NEDELA	Ján
15. NEDELA	Mária	30. PONDELOK	Rozália
1. augusta	vých.sł. 3.55	vých.m. 15.31	záp. sl. 19.28
15. augusta	vých.sł. 4.18	vých.m. 22.44	záp. sl. 19.02
			záp. m. 16.02

SEPTEMBER – ZÁŘÍ

1. STREDA	Peter	9. STVRTOOK	Bronislav
2. STVRTOOK	Štefan	10. PIATOK	Lukáš
3. PIATOK	Izabela	11. SOBOTA	Jacek
4. SOBOTA	Rozália	12. NEDELA	Mária
5. NEDELA	Dorota	13. PONDELOK	Filip
6. PONDELOK	Beata	14. UTOROK	Regina
7. UTOROK	Regina	15. STREDA	Nikodem

snár

Veríte snom? Nie? Ani my neveríme. Ale predsa každý z nás sa niekedy pozrie do snára. Ak keď to pokladá za predskudok našich babičiek. Konečne ved je to iba zábava.

Misa, rozbít ju — hádky, roztržky, vidieť ju — pozvanie, hlinená — dobré styky s okolím, kupovať ju — hádky v rodine Nos veľký mat — čest a bohatstvo malý mat — utripli bezprávie červený — tvore zdravie je v nebezpečí zapcháty mat — neštastie byť vodený za neho — zlý proces stratiť — manželska roztržka krvácat z neho — zmierenie zlej situácie Otec vidieť ho — šťastie počuť hovorit — dbaj, aby si dobre postupoval umierať vidieť — neštastie mŕtveho vidieť — zmeny v rodine Plávať v čistej vode — budeš bezstarostne žiť v kalnej vode — nepríjemnosti, protivenstvá potopit sa — neštastie v prúdiacej vode — vykonáš niečo smelé zachrániť niekoho — ujdeš pred nebezpečím — vidieť — tvore priateľ sa spiní v malej vode — životné starosti Rozlievať niečo — si marnotratný Skály vidieť — práca a námaha vystupovať na ne — tvore priateľ sa splní padnúť z nich — strata priateľa alebo pribruzných veľmi vysoké vidieť — verké plány.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZÁLEŽITOSTMI? NAPISTE NAM NA ADRESU: REDAKCE „ŽIVOT“ WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRANKACH NÁŠEHO CASOPISU A V DOPISECH.

ŽIVOT
czasopismo
społeczno
kulturalne

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce. Okazuje się około 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Cecília Biegunová, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelny), Marian Kaškiewicz, (z red. naczelnego), Ján Krišák, Lídya Mšálová, Ignác Nižník, Wa-

Cena prenumeraty krajowej: kwart. 3 zł, półroczn. 6 zł, roczn. 12 zł. Instytucje państewne, społeczne, zakłady pracy, szkoły, itp. mogą zamawiać prenumeraty wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch”, w terminie do 25 listopada na rok następny.

Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacać prenumeraty w urzędach pocztowych i listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 - Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch”, Warszawa, ul. Towarowa 23 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty). Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Oddano do składu 2.VII.71 r. Numer zamknięto 24.VII.71 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1130. U-44.

